

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nr. de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisurile nu se în-
apoiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Cu prilejul adunării dela Cohalm.

Iertați-ne, stimaților cititori că astăzi vă vom vorbi la locul acesta de chestiuni cu mult mai puțin importante decât ieșirea lui Polónyi ori a lui Uray din partidul kossuthist și mai puțin interesante decât peripețiile dramei parlamentare. Nu vom vorbi decât despre chestii culturale, despre teatrul românesc.

Alături de politica românească, cultura românească trebuie să ajungă tot mai mult o armă în lupta pentru existența noastră națională. Căci procesul desnaționalizării nu se petrece în lumina conștiinții, el nu-i un act al reflexiunii voluntare și pentru aceasta el nu este fapta unei hotărâri și a unei clipe.

Trebuie să punem deci stăpânire pe partea inconștientă a sufletului fiecăruia dintre noi, trebuie să-l românizăm prin cultură. Când prin cultura și gândirea lui, el va fi român, atunci el este al nostru întreg și pentru totdeauna. Mai mult decât argumentele cutărui orator, sufletul fiecăruia dintre noi trebuie să fie legat de neamul său prin opera lui Eminescu sau a lui Coșbuc, prin pânzele lui Grigorescu sau prin mărețele biserici ale lui Ștefan cel-Mare. Mai mult naționalism decât un discurs parlamentar, cuprinde duiosia caldă a unei doine, batjocura *pointată* și mușcatoare a unei chiuituri dela horă sau admirabila bogăție de culori și de forme a unei țesături țărănești.

Societatea pentru crearea unui teatru românesc mâne își ține adunarea ei generală

la Cohalm. Ca și Asociația dela Sibiu, ea slujește acelaș scop de românizare prin cultură. Nici un mijloc de propagare a culturii, poate nici cartea, nu poate să slujască scopul acesta în măsură egală ca teatrul. Mai mult decât slova scrisă, cuvântul rostit de pe tribuna teatrului este chemat să săvârșească curățirea limbii și a pronunției adesea atât de stălcite la noi prin înrîuririle străine. Mai mult decât articolele înflăcărâte ale gazetarului, recitațiile și cântecile de pe scenă vor putea să străcoare suflet și gândire românească în ascultători.

Și unde să mai punem ascendentul *moral* al unui repertoriu bun și românesc? Mai zilele trecute dl Iorga s'a rostit pentru o literatură militantă. Cu o îndreptățire și mai mare se poate cere pentru noi și pentru trebuințele noastre *un teatru militant*. Nu tezismul searbăd și dogmatic dar nici măcar un tendenționism exagerat nu voim să stăpânească scena noastră. Dar este sigur că nici *arta pentru artă*, luxul unor culturi îmbătrânite și îmbuibate, nu are loc pe scena noastră. Nu păpuși ne trebuiesc pe scenă, ci figuri omenești, pline de viață, de simțiri și de patimi, ne trebuie viață, dar viață sănătoasă și românească, nu simptome patologice, ne trebuie fapte, acțiuni și lupte, dar lupte pentru un țel, un ideal care să ne încâlzească și pe noi.

Acestea sunt scopurile teatrului românesc și ale societății care urmărește realizarea lui. De sigur suntem încă departe de *chimera* teatrului stabil românesc. Aceasta însă este o chestiune care nu poate fi opera

unei tovarășii relativ sărace și puțin sprijinite ca aceea care mâne se adună la Cohalm, ci opera unei societăți și a unei clase sociale. Pentru aceea și teatrul românesc stabil ca atâtea alte chestiuni atârnă de chestiunea formării unei clase de mijloc românești. Câtă vreme nu vom avea o clasă de mijloc cât de cât de număroasă, până atunci nu vom avea nici presă românească zilnică puternică și influentă, (nu vorbim de cea pentru popor), nu vom avea nici mișcare literară nici mișcare politică intensivă și nici un teatru stabil românesc.

Trebuie să apreciem însă silințele societății pentru teatru de-a forma încetul cu încetul o trupă ambulantă. Cele două stațiuni de vară ale dlui Zaharie Bârsan formează un început. Ar fi banal să cântăm a nu știu câta-oră flașneta vechilor plângeri despre neajunsurile uriașe întâmpinate de acest artist. Dar ar fi chiar de prisos, căci pretutindeni lumea noastră a avut prilejul de-a se convinge singură că nu este un clișeu cuvântul despre *apostolatul* artistic al dlui Bârsanu, ci e aspră realitate.

Pentru aceea societatea va avea datoria de-a-i încuviința orice ajutor, orice concurs moral și material, căci aceasta este singura cale către realizarea scopului ei.

Dar societatea nu se poate mărgini aici. Ea va trebui să-și lărgească câmpul ei de activitate, cuprinzând și *teatrul dela sate*.

Puterea noastră etnică și politică se află la sate, și atacurile cele mai furioase ale potrivnicilor noștri se îndreaptă spre această cetate a noastră, care este satul românesc.

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

PENTRU ARTĂ...

De I. Russu Șirianu.

Prin trimiterea în străinătate a doi-trei burșieri, societatea pentru Fondul de teatru român a făcut un fericit început în ce privește aria dramatică printre românii din statul ungar. Desigur însă, că nici comitetul n'a înțeles și nici publicul mare nu s'ar învoi să ne mărginim la atâta, ci începutul bun trebuie desăvârșit... O rândunică — două, — nu face încă primăvară. Zaharie Bârsan și Bănuțiu, oricât talent ar avea și ori câtă energie, singuri n'ar putea să facă ceace pentru cinstea noastră ca popor și în interesul culturii românești trebuie negreșit să se facă: o puternică și permanentă mișcare culturală pe terenul artei dramatice și muzicale.

Un teatru românesc stabil, știm că e greu de închipuit chiar în împrejurările actuale. N'avem încă nici un centru cultural atât de puternic, în cât să dea adăpost unei trupe care să joace fie măcar o lună de zile. N'avem încă nici trupă teatrală în regulă. Înșghebările de ocazie ale domnului Bârsan desigur că nu pot să îndeplinească această misiune. De aceea, pentru a face acum un pas înainte pe acest teren, societatea pentru Fondul de teatru ar trebui să ajute *crearea unei trupe permanente de actori români*, cari odată organizați și ajutamați, și-ar lua avânt, încât în trei-patru ani n'ar mai rămâne centru românesc, fie cât de modest, fără a fi cercetat de acești iubiti și nobili apostoli ai culturii românești. În diferite

rânduri am auzit pe Bârsan spunând, că nu se poate așa, că singur ori cu o trupă din doi-trei membrii, nu poate îndeplini misiunea cărei s'a dedicat.

Ii trebuie ajutoare. Comitetul Fondului de teatru să i le procure: să mai trimită la învățătură tineri și domnișoare cu vocațiune, ca astfel să se poată în scurtă vreme încirpa o trupă de dai Doamne, cu un repertoriu variat și bogat. Să se înțeleagă cu Bârsan și să facă împreună planul pentruca întreaga afacere să nu se poticnească, ci să dea înainte... În felul acesta, vede și publicul, că se lucrează, se face ceva, comitetul nu se mărginește simplul la agende administrative, ci muncește serios și cu spor pentruca fericitul început să fie dus spre desăvârșirea ce o dorim cu toții.

Iar paralel cu arta dramatică să fie dezvoltată și arta muzicală. Este adevărat: maestrului Dima nu i-a trebuit încurajare din partea societății fondului de teatru pentru a ridica la nivel european reuniunile de cântări din Sibiu și Brașov. Tot așa: Vidu îndemnat de focul sacru propriu a câștigat renume corului dela Lugoj, și mai avem mulți maiestri de cor talentați și zeloși; dovadă emulațiunea dela expoziția din București, unde corurile noastre au excelat. Câte orașele și comune mari și puternice n'avem însă fără cor ori cu coruri primitive?! Societatea pentru Fond de teatru ar putea face și în privința asta foarte mult. Întâi ajutând corurile puternice să facă excursiuni prin unele și alte centre, al doilea: *angajând un maestru ambulant*.

Avem la București un tânăr cu remarcabil talent

muzical, pianist apreciat chiar în cercurile superioare: pe Liviu Tempea. Eu așa știu că Tempea ar fi dispus să primească acest postolat, dacă societatea pentru Fond de teatru ar face apel la dânsul. Relativ cu puțină cheltuială, comitetul Fondului ar pune astfel la cale o mișcare care ar avea urmări excelente pentru trezirea la viață culturală a poporului nostru (de la sate și orașe). Aș putea să înșir număroase comune de frunte, cu mii de locuitori români, cari în lipsă de un maestru care să organizeze și să instrueze, n'au cor; măcar că nu e sat românesc, în care să nu găsești voci minunate.

E un vast teren înțelenit, unde unui pricepător i-s'ar deschide perspective largi.

Se știe: poporul nostru are un dovedit talent muzical. Chiar între țărani, sunt puteri pe cari cultivându-le, se poate ajunge la perfecțiuni uimitoare. Ii place apoi să cânte și nimeni n'are aderență mai mare în sat decât învățătorul și preotul care face cor. Durere însă: dintre preoți și învățători nici douăzeci la sută nu-și iau această osteneală... Lasă că nici nu sunt capabili toți! Îndolența asta și lipsa de pricepere nu se pot suplini decât printr'un maestru ambulant, trimis de societatea Fondului de teatru. N'ar trece astfel an, în care să nu se înființeze mai multe coruri și să nu se dea concerte, cari pe d'oparte leagă într'olaltă toate inimile calde, iar pe de altă parte ar contribui să ridicăm simțitor poporul din starea de amorțeală și sărăcia intelectuală în care zace în cele mai multe părți.

Supun ideia desbaterii celor în drept.

Teatrul, muzica și societățile au menirea de a întări puterea de rezistență a limbii românești la sate și de a contracara efectul de desnaționalizare al școlii și al administrației streine. Societatea să îmbrățișeze și mișcarea atât de însemnată a *corurilor românești dela sate*. Strălucitele rezultate dobândite de corurile din Bănat trebuiesc generalizate și adâncite.

Câtă vreme într'un loc va răsuna cântarea românească, acolo nici vorba și simfonia românească nu se va stinge.

Nu afară, pe metereze și pe câmpul de luptă, în ciocniri mari și mici, se hotărăște soarta unui război, ci acasă în lăuntru zidurilor unde prin muncă îndelungată și răbdătoare se făuresc armele și se călesc mușchii, aici se pregătește orice izbândă mare și trainică!

Banul croat a început să-și ia rolul serios. Într-o convorbire ce se publică în toate ziarele maghiare, spune că guvernul unguresc i a dat atâtă concesii, încât nu mai suferă îndoielă, »patria are să fie fericită și înțelegerea e pe cale a se face între unguri și croați... Despre Supilio și tovarășii de luptă ai acestuia s'a pronunțat defavorabil.

Noi credem că Rakodczay își face iluzii.

Björnson denunță crima dela Cernova.

Dupăcum eră de prevăzut, marele poet Björnson n'a lăsat să treacă vărsarea de sânge dela Cernova, fără s'o denunțe lumii mare și fără s'o vestejească în cei mai aspri termeni.

Și de astădată pentru lumea germană scrie în »N. Freie Presse« dela Viena, care în numărul ei de ieri publică scrisoarea lui Björnson.

După ce arată ce s'a întâmplat la Cernova, Björnson urmează:

»In afară de hotarele Ungariei nimeni nu poate să înțeleagă acest măcel. Contele Apponyi, care

a spus mai zilele trecute că va da explicația întâmplărilor, durere, n'are vreme. Este atât de mult ocupat cu noaua lui lege școlară, cu destituirea învățătorilor cari nu știu ungurește și cu aplicarea celor cari vorbesc limba asta curioasă, cu închiderea școlilor în cari nu se propune cu destul succes ungurește și cu ridicarea școlilor în cari să se învețe numai ungurește, — încât, peste tot, n'are vreme.

»Ungurii au și ei satul lor: între hotarul Ungariei, peste care încetează curagiul faimos al ungarilor, curagiu care este și în învățători. Ei sunt ungurii cei mari. Maghiarizează cu cartea și cu gâmbaciul, cu legea și cu pușca, pentru a încetățeni o limbă pe care eu n'o cunosc, dar care afirmativ este înrudită cu cea turcească, va să zică e mai bună decât cea latină.

»Motivul acestei proceduri a ungarilor este foarte simplu: nu sunt destui unguri! Ungurii în propria țară sunt în minoritate. Producția nu-i destul de mare, Dumnezeu sfântul știe de ce. Deci trebuie să se fabrice unguri!

»Iată industria cea mai mare a ungarilor.

»Face dar parte din industria ungară și măcelul dela Cernova. Așa e de înțeles. Fiecine slujește în felul său pe Dzeu.

»Preoți maghiari, jandarmi maghiari și glonțuri maghiare sfințesc biserica slovacilor, sub patronul lor contele Apponyi, nobilul și marele maghiar.

Presa maghiară toate le-ar înțelege: în sfârșit s'a împăcat cu gândul că Björnson n'are să-i laude pe unguri. Cum vine însă »N. Freie Presse« să publice »calomniile« (?) »ramolitului« »pseudo-poet?« Asta-i doare mai ales: Dau în unguri chiar tovarășii (!) dela Viena.

Și tot nu învață, ci ridică în slavă pe nemernicii autori ai vărsărilor de sânge.

Studii statistice.*)

De Eugen Brote.

Românii din ținutul Bradului și al Halmajului.

Ținutul Bradului și al Halmajului cuprinde fundul văii Crișului și este încunțurat din toate părțile de munți înalți, printre cari se scurg pârâiele în valea principală îngustă. Spre răsărit el

*) Vezi nr. 15, 21, 37, 49, 55, 61, 91 și 96 nr. populari.

se hotărăște cu ținutul Abrudului, de care este despărțit prin șirul vărfurilor Găinei (1410 m.) spre miazăzi se întinde coama munților, cari îl despart de ținutul Devei și al Iliei, spre miazănoapte se ridică munții Bihorului (1849 m.) iar spre apus e mărginit în mod firesc de pârâul Brustureștilor, care se scurge dela miazănoapte la Iosaș în Criș; pe pârâul acesta în sus duce și un drum peste coama munților la Vașcău. Comunicația e foarte anevoioasă: o linie de cale ferată duce dela Brad pe valea Crișului în jos la Borosineu, unde se leagă de rețeaua țării; alături de această linie este clădită și o șosea. Cu Ardealul ținutul nu este legat decât prin o singură șosea, care trecând prin Brad duce spre nord la Abrud și Cămpeni în valea Arieșului și spre sud la Deva în valea Murășului. În valea Ampoiului duce numai un plaiu dela Dupăpiatră la Trimpoele; asemenea și în valea Crișului-negru tot numai prin plaiuri se poate străbate, prin Groși sau Brusturești.

Pe acest teritor se află 106 sate, fără nici un oraș, toate românești, afară de unul singur, Baia-de-Criș. După situațiunea lor geografică ele formează 15 grupuri mai mari și mai mici în valea principală a Crișului și pe pârâiele ce se scurg într'ânsul. La 1880 ținutul avea 56.992 locuitori, între cari 55.208 români (96.87 proc.) și 1784 alții (3.13 proc.) La 1900 au fost consemnați 72.398 locuitori sau un sporiu de 15.406 ceace ar corespunde unei creșteri anuale a populațiunii de 1.35 proc. Numărul românilor s'a urcat la 67.799 (93.19 proc.), deci cu 12.273 mai mult (creștere anuală 1.11 proc.), iar al celorlalți la 4938 (6.81 proc.) sau 2828 mai mulți (creștere anuală 6.10 proc.) După ce procentul de creștere al populațiunii române este corespunzător, sporiul străinilor aproape de șaseori mai mare nu se poate explica decât prin invaziune și colonizări. Vom vedea însă d.n. cele următoare că cu toate aceste invaziuni de elemente străine caracterul românesc al ținutului sau al satelor nu este amenințat nici în general, nici îndeosebi.

Aproape jumătate din numărul satelor românești sunt mici (50 sate cu mai puțin decât 500 locuitori) 43 sunt mai mărișoare (până la o 1000 locuitori) și numai 12 trec peste mie, între cari 8 se urcă peste 2000, 2 (După-piatră, și Bulzești) trec peste 2000 și 2 (Brad și Blăjeni) peste 3000 locuitori.

Cel mai mare spor se dovedește a fi la grupul satelor așezate pe pârâiele Căzăneștilor și a Ciunganilor, pe malul stâng al Crișului, apoi urmează scăzând satele din nordul Halmajului pe linia Leasa-Groși; de aci procentul cel mai mare de creștere sare iarăși pe malul stâng al

DUȘMANUL FEMEILOR.

Comedie într'un act de Roderich Benedix.

Traducere de I. Enescu.

(Urmare).

SCENA III.

Libertinul. Imediat Betty.

Libertinul: Sărmane prietino, cum o să te desamăgești în iluziile tale. Tot a avut dreptate înțeleptul grec, care mulțămia Zeilor, că l-au făcut bărbat și nu femeie, pentru că femeia e ca neghina, pe care duhul cel rău a sămănat-o prin grâne. (Se așează în stânga și cetește.)

Betty: (e îmbrăcată simplu, cu brațele goale, are căița încă pe cap, intră încet, se oprește în ușe și-l examinează, à parte.) Asta e va să zică omul cel teribil, care are cutezanța să ne desprețuiască pe noi sărmanele femei. Oare n'ar fi de îndreptat? Ași putea să dau bărbățelului meu o bună lecție pentru gelozia sa — hm, tot încerc, să vedem dacă natura m'a împărțășit și pe mine cu viclenie și puțină cochetărie. (Tare.) Bună dimineața!

Libertinul: (se scoală și se pleacă fără s'o privească, aspru.) Bună dimineața.

Betty: (merge spre el, și-i pune mâna pe umăr.) D-ta ești un dușman al femeilor?

Libertinul: (O privește repede un moment, cam speriat.) Eu... m'am lăpădat de neamul vostru.

Betty: Asta îmi place!

Libertinul: Așa?

Betty: Mama mea, m'a ferit întotdeauna de oamenii, cari iubesc prea tare sexul nostru, dar fiindcă D-ta îl urăști, nu ești periculos.

Libertinul: Nu!

Betty: Atunci n'o să aibă cauză nici bărbatul meu să fie gelos.

Libertinul: Pe mine de sigur nu.

Betty: (bătând în pămte.) Asta îmi place!

Libertinul: (mereu fără să se uite la ea.) E gelos Gustav?

Betty: Ca un turc. De aceea așa mă bucur, că D-ta nu ești periculos. Nu trebuie să mă ferească de fel, pot râde și cânta, fără ca bărbatul meu să aibă vre-o bănuială.

Libertinul: Bănuială de mine? De sigur că nu! (Șade cam jumătate întors cu spatele către dânsa.)

Betty: (merge pe după masa din dreapta, se așează și desface o oglindă de toaletă.) Te sperii de privirea mea?

Libertinul: Cum așa?

Betty: Fiindcă mi-ai întors spatele.

Libertinul: A nu... dar (se întoarce).

Betty: Bărbatul meu zicea să mă port bine cu d-ta, dar nici d-ta nu trebuie să te porți rău.

Libertinul: N'am cugetat așa.

Betty: Dacă vă distrez, atunci trebuie să te și uiți la mine...

Libertinul: (ii aruncă o privire, imediat apoi se uită în carte.)

Betty: Permiți să-mi aranjez puțin părul? Nu eram gata de tot când ați venit, iar singur nu voiam să vă las, pentru că s'ar fi supărat bărbatul meu.

Libertinul: Vă rog, nu vă deranjați, pentru că numai sub acea condițiune îmi mai continuu vi zitele, dacă nici nu vă deranjez, nici nu...

Betty: Frumos, frumos — așa cred c'o să ne înțelegem. (Își ia căița și și direge înaintea oglinzii părul buclat, ce cădea de sub căiță.) Nici nu poți să conversezi așa de bine, dacă nu te privești, ochii trebuie să ajute și de multe ori.

Libertinul: (o privește mai des numai pentru momente, devine peste tot mai atent, se ferește însă să-i întâlnească privirea.)

Betty: Se vorbește de o limbă a ochilor și trebuie să fie ceva adevărat în asta. (Pauză.) La fiecare petrecere trebuie să fie doi, și dacă d-ta nu îmi răspunzi deloc, e greu să fac pe voia bărbatului meu. Am să cânt un cântec! Să cânt?

Libertinul: Cum vrei!

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală HORGONY recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară HORGONY după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală HORGONY nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târgululă să se ceară lămurit apa amară naturală HORGONY.

Proprietar: Loser János, Budapest.

vai la grupul de sate alături de șoseva Brad-Deva (Luncoiu, Ruda, etc.); se întoarce tocmai la hotarul apusean al hotarului Mădrijești-Gurahonț, revine asupra satelor grupate la Rișca (spre nord de Baia-de-Criș) și a șirului de sate alături pe pârâul Obârșiei în jos până la Târnova, deci cuprinde satele în jurul Bradului, apoi trece la Ocnița și Aciuva. În satele din pârâul Brustureștilor, aproape de hotarul apusean al ținutului procentul atinge limita unui sporiu corespunzător (1.03 proc.), și scade tot mai tare sub această limită în grupul satelor din jurul Băii-de-Criș Mestecăni Prihodiște, Curechiu-Șesuri, Tomnatec-Ribița și ajunge la minim (0.65 proc.) în satele din jurul Halmăgiului, Ionești-Răstoci și Brustui-Halmăgiu.

Din satele românești numai în 7 au scăzut populația română în mod absolut și anume în micile Târnovița și Lăuți cu 3 și 4 suflete, în mărișoarele Lurșoara și Sârbi cu 23 și 27 suflete, în Budești cu 24, în Măgulicea cu 9 și în Zeloși cu 14. Populația română care locuiește în aceste 7 sate număra la 1880 3167 suflete (5 și jum. proc. din totalul românilor în satele românești) și a scăzut cu 74 suflete. Lângă aceste sate trebuie adăugate încă alte 5 sate în care creșterea este atât de redusă, încât poate fi socotită egală cu decreșterea. În Ribicioara populația română n'a sporit decât cu 11 suflete, în Rovina cu 3, în Brusturești cu 1, în Baltele și în Șoimuș-Buceava cu 4. La 1880 erau în aceste sate 2218 români (4 proc.), cari în 20 ani n'au sporit decât cu 20 suflete.

Un sporiu cu totul necorespunzător, care nu ajunge nici la o jumătate procent anual, au și următoarele 7 sate: Stanija (0.15 proc.), Junc (0.20 proc.), Grohot (5.25 proc.) Buceș și Curechiu (0.30 proc.), Caraciu (0.35 proc.), și Potingani (3.40 proc.) cu o populație de 4649 români (8.42 proc.); aceasta n'a sporit decât cu 254 suflete (0.27 proc. anual). (Va urma.)

Comisia parlamentară.

(Ședința de Marți după amiază). În ședința de Marți după amiază se ia în discuție legea pentru judecătorii ambulanți.

Di Toma Stelian, ministru de justiție face o expunere a proiectului.

D-sa arată modul defectuos în care este organizată actualmente justiția în țară. Cel mai principal defect, zice di ministru, este mai ales tărgănirea proceselor.

Adesea se întâmplă ca justițiabilii să umble pe la judecăți ani de zile pentru un lucru foarte

mic. Cheltuielile de procedură și timpul pierdut întrec foarte mult valoarea litigiului.

Procesele pentru litigiu, cari trec de 100 lei, sunt trimise la curtea de cassatie, unde așteaptă ani întregi până să fie judecate.

Starea aceasta trebuie să înceteze odată. Este o trebuință imperioasă ca justiția la țară să se facă cu o mai mare repeziciune.

Țăranii au acum două instanțe la cari se judecă și anume judecătoria comunală și judecătoria de ocol. Cea comunală judecă procesele dela 5 - 50 lei, însă rezultatele ce dă nu sunt deloc mulțumitoare. Aceste judecătorii trebuie desființate.

Trebuie în schimb mărit atât numărul judecătorilor de ocoale, cât și competența lor.

Este imposibil să se facă câte o judecătoria de ocol în fiecare comună. De aceea proiectul prevede ca judecătorul să meargă cel puțin de două ori pe lună în fiecare comună și să facă dreptate cât mai repede.

În același timp se dă judecătorilor atribuția de a supraveghea executarea contractelor agricole, a face acte de notariat și a face serviciu de poliție judiciară.

Di ministru dă apoi mai multe explicații cu privire la stagiarii.

Di C. I. Stoicescu întrebă dacă stagiarii sunt considerați ca funcționari.

Di ministru Stelian răspunde că sunt considerați ca ztari și prin urmare nu pot profesă advocatura,

Di Al. Constantinescu spune că nu e bine ca secretarii comunali să îndeplinească și funcțiunea de grefieri la judecătorii comunale.

D-sa mai spune că statul va cheltui prea mult cu localurile judecătorilor de pace.

Di Emil Costinescu, ministru de finanțe, răspunde că cheltuiala va putea fi suportată de stat, mai cu seamă că județele vor contribui în acest scop cu câte 12 mii lei pentru fiecare judecătoria.

Se discută apoi chestiunea consiliilor de disciplină.

Di ministru Costinescu spune că ar fi bine să se facă și la justiție comisii disciplinare ca aceea dela ministerul de finanțe, care a dat rezultate foarte bune.

Au mai făcut apoi diferite observații dnii Al. Constantinescu, Costescu-Comăneanu, Cocias și Enășescu.

Ședința s'a ridicat la orele 7 seara.

(Ședința de Miercuri dimineața.) Ședința se deschide la orele 10 jum.

Se continuă discuția asupra proiectului judecătorilor de ocoale.

Di Dissescu spune că s'au dat prea multe atribuțiuni judecătorilor ambulanți. Ei au îndatorirea de a vizita toate comunele din circumscripție, ceea ce socotindu-se cam 10 comune, revine la 20 zile pe lună. Când să și mai îndeplinească judecătorul și celelalte atribuțiuni, când să drezeze actele cu cari este însărcinat?

D-sa mai face încă o observație relativă la faptul că noii judecători pe ocoale judecă procesele pe cari tot ei le-au instruit. Ar trebui să se despartă cele două atribuțiuni; să nu fie aceeași persoană care să instruiască și să judece.

Prin proiect s'au suprimat advocații și s'a lăsat ca în procesele ce se vor judeca de noii judecători de ocoale, părțile să pledeze singure. Această dispoziție este în desavantajul țăranului care are mai puține mijloace intelectuale ca să și pună în evidență drepturile sale. Ar trebui să se lase ca părțile să și angajeze advocați.

S'a făcut o înlesnire țăranului, s'a adus justiția la dânsul. Înlesnirea este însă iluzorie, de vreme ce în caz de apel țăranul va fi nevoit să se ducă la oraș. Cere să se înființeze judecători ambulanți ca să judece apelurile.

D-sa aduce elogiul dlui ministru de justiție pentru faptul că a introdus în lege dispozițiuni speciale asupra modului cum vor trebui să fie citate cetele de moșneni înaintea instanței din nou înființate. Nu ar fi fost rău, ca, cu acest prilej, di ministru de justiție să fi prevăzut această modalitate și pentru procesele pendinte înaintea celorlalte instanțe.

Di Toma Stelian, ministru de justiție, răspunde la obiecțiunile dlui Dissescu.

Relativ la prima obiecțiune, că judecătorii nu vor avea timp, di Stelian spune că sunt multe comune foarte apropiate, așa încât judecătorul va putea vizita și două comune într'o zi, asifel, temerea dlui Dissescu nu este întemeiată, judecătorul va avea tot timpul să se ocupe și cu celelalte atribuțiuni ale sale.

Nu este nimic anormal, apoi, în faptul că judecătorul de ocol instruește și judecă aceeași afacere. Di ministru al justiției citează o multime de cazuri în cari tribunalele noastre judecă afaceri sau n'au trecut de loc pela instrucție, sau au fost instruite chiar de un judecător, care n'a semnat ordonanța, etc.

Di Dissescu cere ca să permitem advocați la judecarea proceselor pendinte înaintea judecătorilor ambulanți. Prin atribuțiile sale însă, și prin spiritul legii, judecătorul ambulant este un fel de apărător al celui mai slab, — al săteanului, — și va căuta ca prin toate mijloacele să-i învede-

Betty (ia o chitară și o acordă în vreme ce trilează câteva figuri).

Libertinul (devine atent în urma vocii ei, să observă la el că-i distras).

Betty: Au, au! scutură din mână cași când ar dura-o).

Libertinul: Ce este?

Betty: Uite, nu se întoarce cheia de loc, săracul degetușul meu, e tot roșu. (Ii ține mâna înaintea feții și suflă în degete).

Libertinul: Imi pare rău!

Betty (bufnită). Nu cred!

Libertinul: De ce nu?

Betty (mîndu-l). Imi pare rău — e tonul unei compătimiri? Ce împietrit ești. Ajută-mi că nu pot învăța cheia! (Ii întinde ghitară).

Libertinul: (Întoarce cheia).

Betty: (Ingenunche înaintea lui și bate diferite coarde ce le acoardă). Inc'o țiră... așa... acum A... nu așa — a doua coardă — așa — așa — acum trebuie să fie curat, (Se scoală, ia ghitară și bate un acord). Bine, acum poți să-ți iai cartea. (Ii dă cartea în mână, se așează la dreapta jumătate întoarsă spre el și cântă după compoziția lui Mendelssohn):

Trec prin suflet, trec ca-n vis
Melodii curate,

Mergeți — mergeți dragi cântări,
La mândra departe!
Unde-i soare mult în prag
Flori și glas de strună,
Și o roză de-ți vedea,
Spune-i voie bună!...

Libertinul (ascultă cu cea mai încordată atențiune, cartea îi cade pe genunchi, o privește mai des, numai pentru momente).

Betty (se ferește să întâlnească privirea lui, totuși îl urmărește ageră și p'ascuns; după ce a isprăvit după o pauză). Cum îți place cântecul?

Libertinul (foarte călduros, ca deșteptat). Cântecul e admirabil! (Ia cartea și se întoarce după felul vechiu).

Betty (duce ghitară la loc și caută prin cutie în vreme ce repetă cu solo-voce):

Și o roză de-i vedea
Spune-i voie bună!

(Ia o jurebie de ață dintr'un dulap și o vârtelniță). Vai!

Libertinul: Ce aveți?

Betty: Mi-s'a rupt vârtelnița. Am vrut să depăn ață; — e foarte neplăcut, — ah, dragă d-le Libertin, d ta poți să-mi ajuți.

Libertinul: Eu?

Betty: Dacă mi ții ața, te rog — te rog...

Libertinul: Dar...

Betty: Te rog, te rog, o să mă revanșez și eu! Și dacă ești un dușman al femeilor, excepțional odată tot poți să fii complexant. Altfel nu știu să-mi ajut.

Libertinul: Singur nu pricep. (De acum începând să înmoaie încetul cu încetul, firea-i dură se domolește contra voinței sale și cearcă zădărnice să și o ție.)

Betty: Nu i nimic de priceput aici, o să te fac să înțelegi îndată. Te rog, te rog!

Libertinul: Ei haide!

Betty: Pune-ți cartea jos, așa... acum întoarce-te după mine... așa... ține mâinile înainte acum... nu așa... (Ii aduce mâinile în partea dreaptă, îi pune jurebia și începe a depăna). Vezi e foarte ușor. De câtă vreme ești în Egsdorf?

Libertinul: Mai doi ani!

Betty: Și totdeauna așa singur?

Libertinul: Singurătatea e cea mai bună prietenă a omului.

Betty: Ia seama mai bine, trebuie să și ajuți puțin cu mâna... așa... Fugi cu singurătatea d-tale mai merge să o zică un filozof pleșuv, dar d-ta cât ești de bătrân?

Libertinul: De 25 de ani.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás măstru de monumente și pietre de cimitir. —

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatak.

reze drepturile, atunci când le are. Dl ministru de justiție crede că bine s'a făcut că s'au suprimate advocații — cel puțin la această instanță, — cari ar fi o plagă pentru populația dela țară.

În ceea ce privește apelurile, dl ministru de justiție declară că bugetul este prea încărcat ca să mai poată suporta și cheltuiala necesită de niște judecători cari să judece apelurile.

De altfel noii judecători de ocoale vor judeca asfel litigiile, încât să fiecât mai puține apeluri. Dacă ele totuși se vor produce, aceasta este un semn că chestiunile judecate sunt de o oarecare însemnătate, și atunci nu este un lucru excesiv ca țăranul să se ducă până la sediul tribunalului.

Dl Dissescu ar fi dorit ca, cu prilejul acestei legi, să se reguleze modul cum să fie citate la toate instanțele cetele de moșneni.

Acest lucru nu se putea face cu prilejul legii de față, ci cu prilejul unei modificări a procedurii, așa cum a făcut-o dl Dissescu.

Atunci când vom întreprinde și această lucrare, neaparat că ne vom ocupa și de chestiunea indicată de dl Dissescu.

Ședința s'a ridicat la orele 12 și jumătate.

(Ședința de Joi după amiază). Ședința s'a deschis la orele 3 sub prezidenția dlui Dimitrie Sturdza.

Se ia în discuțiune proiectul de lege asupra asociațiilor satești cari vor să ia în arendă sau să cumpere moșii.

Dl ministru al justiției a expus economia proiectului arătând că el cuprinde o organizare mai completă a personalității juridice a obștiilor țărănești.

Inceputul în această privință l-a făcut proiectul de lege asupra asociațiilor țărănești, prezentat din inițiativă parlamentară de dl D. Protopopescu. Acel proiect nu a acordat însă personalitatea morală obștiilor decât în ceea ce privea relațiile lor cu proprietarii de moșii. Pentru orice altfel de relațiuni obștia nu avea personalitate morală, și nu putea sta în justiție ca atare. Această lacună vine s'o umple legea de față, organizând personalitate obștiilor pentru toate relațiile lor în legătură cu arendarea sau cumpărarea de moșii.

Dl Dim. Sturdza a spus că chestiunea este de o însemnătate capitală, și trebuie studiată cu toată prudența și serioșitate.

Dl Antonescu spune că cu modul cum au fost organizate obștiile prin proiect, se va ajunge la proprietatea colectivă, — principiu pe care îl combate.

Dl I. G. Duca spune că dsa, ca fost director al băncilor populare satești, a avut mai mult de

cât oricine prilejul să constate cât de mult au avut de suferit țăranii din pricină că legea dlui Protopopescu nu le acorda o personalitate morală completă.

Ori de câteori o obștie avea de a face cu o altă persoană decât cu proprietarul unei moșii, era cu mâinile legate, nu putea întreprinde nimic. Țăranii cari formau obștia erau siiiți să se constituie în societate cooperativă, deși felul întreprinderii lor nu se potrivea cu menirea cooperativelor. Prin urmare proiectul dlui ministru de justiție este binevenit.

Dsa găsește nejustă temerea dlui V. Antonescu, că moșiiile cumpărate de obștia ar deveni proprietate colectivă. Înainte de toate obștiile au obligațiunea de a împărți pământul cumpărat în primul an după cumpărare. În caz când pe moșia cumpărată ar fi o pădure, de pildă, sau o moară, nu s'ar putea cere să fie împărțite în comun și venitul se va împărți. Dar oare proprietățile tuturor societăților pe acțiuni nu sunt tot colective?

Ședința s'a ridicat la 7.

Azi se va discuta proiectul casei rurale, ce va fi depus de dl ministru al domeniilor.

Tariful vamal — votat.

Budapesta, 15 Noemvrie.

În ședința de ieri, Camera a votat în discuțiune generală proiectul tarifului vamal, cu 139 voturi contra 28. S'a trecut apoi la desbaterea pe articole.

Ședința a fost prezidată de Návay Lajos.

Înainte de ordinea de zi, ministrul de interne Andrassy depune un proiect de lege pentru ridicarea orașului Miskolcz la rangul de municipalitate.

Dup'aceea raportorul comisiei de imunitate Héderváry Lehel, referență în afacerea deputaților slovaci Popovici Dusan, Banjanin János, Budisavljević Bude acuzați că ar fi adus o atingere prestigiului prezidențial. Propune ca dâșii să ceară scuzele camerei.

Mazuranici (croat) argumentează că croații nu s'au făcut vinovați de acuzația aceasta.

Camera primește cu vot propunerea comisiei de imunitate.

Președintele îndrumă pe susnumiții deputați croați să ceară scuzele camerei.

Ei se ridică pe rând și citesc fiecare următoarea formulă.

— Am declarat deja ieri în fața comisiei de imunitate că nici prestigiul camerei nici pe al prezidentului nu am vroit să atingem. Camera aducând alt conclud, îi cerem scuze.

A urmat apoi discuția tarifului vamal. La discuția pe articole au luat cuvântul întâiu iar croații.

A urmat apoi Lengyel Zoltán care prin cuvântarea sa a iritat foarte mult pe d-nul Kossuth. Lengyel și-a repetat din nou, ceea ce mai spusese odată în vorbirea sa trecută, că tariful maghiar autonom nu-i nici maghiar, nici autonom, și nu e nici măcar tarif.

— Vorbește stupidități — observă energic Kossuth.

— N'are idee de ce spune! — adaugă secretarul de stat Szterényi.

O mulțime de alte expresii mai tari sburată spre Lengyel Zoltán, care însă totuși i-a forțat, atât pe Kossuth cât și pe Szterényi să ia cuvântul în chestie.

Au luat apoi cuvântul mai mulți deputați kossuthiști, și în fine au cerut din nou votare nominală.

Faptul acesta, care tradează intenția croaților de a urma și obstrucția tehnică, a produs mare senzație. Guvernul este în cea mai mare încurcătură și în situația aceasta se ocupă de cele mai imposibile planuri cu privire la înfrângerea obstrucției. Acum nu știm nici măcar aproximativ când vor putea trece proiectele legate de termen fix. Și fi-rește pentru a zădărnici obstrucția croată vorbesc iar de *măsuri energice*. Unde erau aceste *măsuri* pe vremea mării obstrucții? Atunci în scaunul prezidial sta însă Apponyi...

Pentru țărani.

(Urmare.)

Comisiunile regionale.

Art. 57. Se înființează în fiecare județ o Comisiune alcătuită din 5 membri și anume: Inspectorul agricol, 2 proprietari având censul colegiului I de Senat și cari își cultivă personal proprietățile în acel județ; 2 țărani. Știutori de carte, cari își muncesc înșiși pământul. Acești 4 membri din urmă vor fi aleși de către Consiliul județan pe termen de 5 ani. Comisia va fi prezidată de inspectorul agricol.

Această comisiune va fixa pe regiuni.

a) Prețurile contractuale minime cu ziua sau cu bucata ale diferitelor munci agricole, luând drept bază mijlocia prețurilor ultimilor 3 ani, obișnuite în localitate la epoca când se efectuează acele munci.

b) Cantitatea diferitelor munci ce se pot executa într-o zi de către un bărbat, o femeie sau de către minori.

c) Prețurile maxime de arendarea pământurilor în bani, precum și partea maximă a dijmei ce este a se da.

La stabilirea prețului maxim de arendare a pământurilor în bani, la țărani, se cam țineă seamă de producțiunea mijlocie pe hectar în ultimii 5 ani. Acest preț nu va putea trece cu mai mult de 30 procente peste arenda pământului de aceeași calitate a suprafețelor mari.

Partea maximă a dijmei ce este a se da din recoltă va fi stabilită astfel încât pentru valoarea producțiunii mijlocii a ultimilor 5 ani a unui hectar, partea proprietarului să reprezinte

Betty (se reține și-l privește). Te țineam de 30 de ani, barba te face așa.

Libertinul: Nu-ți place?

Betty: Cum să nu — îmi place bărbile mari; un om fără barbă, pfui... N'ai iubit nici odată?

Libertinul: Te rog Madame să nu vorbim de asta.

Betty: Te rog nu mi zice Madame, e un cuvânt așa de prost.

Libertinul: Cum să...?

Betty: Zi-mi Betty, D ta ești doar prietinel bărbatului meu, asta se poate.

Libertinul: Madame însă!

Betty: (să reține) Cum era să zici?

Libertinul: Dar...

Betty: Ei? (silabisează) B. E. T... Bet... zi o dată!

Libertinul: Nu pot.

Betty: Cearcă numai odată. Nici un dușman al femeilor nu m'a numit așa, mi-ar plăcea tare să aud dela D-ta.

Libertinul: Ei... Betty!

Betty: Prrrrr!!

Libertinul: Ce e?

Betty: Cum sună de urât! Bărbatu-meu îmi zice: dragă Betty, și așa de dulce și moale, sună cu mult mai frumos. Eu cred că D-ta nici n'ai putea iubi.

Libertinul: Te rog, Madame!

Betty: Betty!

Libertinul: Te rog Betty!

Betty: Ah spune-mi drept, sunt foarte curioasă. N'ai iubit niciodată?

Libertinul: Deschizi răni învechite.

Betty: Vă să zică totuși? Totuși ai iubit?

Trebue să mi povestești. Credeam că dela natură ai o Idio... Idio... cum se chiamă cuvântul ăsta?

Libertinul: Idiosincrasie. —

Betty: Idiocrat. —

Libertinul: Idiosincrasie!

Betty: Idiosincrasie! (Îl lovește peste mâni). Ia seama, lași să-ți cadă bumbacul! Ei?

Libertinul: Ce?

Betty: Să-mi povestești.

Libertinul: Să lăsăm asta.

Betty: Vai, dragă domnule Libertin, cum poți să fi așa de tiran, mai mor de curiozitate. Ți-a fost frumoasa iubita?

Libertinul: (iute) Foarte frumoasă!

Betty: (iute) Era tineră?

Libertinul: Ca măta!

Betty: Ce ochi aveă?

Libertinul: Negri!

Betty: Cum o chemă?

Libertinul: Sofia!

Betty: Țta e un nume frumos! Trebue c'ai iubit-o tare?

Libertinul: Ea-mi eră tot.

Betty: Și a murit?

Libertinul: Nu.

Betty: (lasă ghemul în jos) Cum?

Libertinul: E tare și mare.

Betty: Cum așa? O ai părăsit?

Libertinul: Nu, ea mi-a devenit necredincioasă!

Betty: Pfui, ce scârbos?

Libertinul: Nu i așa?

Betty: Cum poate cineva să fie necredincios. Asta n'o înțeleg!

(Va urma).

cu un adaus maximum de 40 proc. arenda hectarului de aceeași calitate a suprafețelor mari.

La partea maximă de dijma se va adauge și prețul muncilor, pe cari țaranul nu le poate face și cari, prin contract, cad în sarcina proprietarului sau arendașului. Prețurile acestor munci vor fi stabilite conform maximumului prevăzut la al. b.

d) Prețurile maxime de pășunat pe cap de vită și pe hectar, precum și numărul vitelor ce pot intra la hectar, fiindu-se seamă de calitatea pământului de izlaz.

Prețul și numărul vitelor ce pot pășuna la baltă și munte, unde nu se poate cunoaște bine întinderea, se vor stabili de comisiunea regională, după normele ce ea va crede de cuviință.

Aceste prețuri vor fi aprobate de consiliul superior al agriculturii, care va avea dreptul a le modifica prin deciziuni motivate.

Art. 58. Prețurile maxime, odată aprobate de consiliul superior al agriculturii, se vor publica prin Monitorul Oficial și se vor aduce la cunoștință publică de către primari prin tablouri tipărite, trimise de ministrul de Domenii.

Primarii sunt datori a afișa aceste tablouri la primărie spre știința proprietarilor, arendașilor și țaranilor.

Tablourile vor sta afișate la primărie în tot cursul anilor, pentru cari sunt valabile.

Primarii contravenienți la acest articol vor fi pedepsiți cu 50 lei amendă, în folosul comunei.

Art. 59. Autentificarea contractelor nu se poate face decât pe baza prețurilor fixate de comisiunea regională.

Prețurile stabilite de comisiune, în ce privește muncile enumerate la art. I. al. a, b și c, sunt valabile pe cinci ani, urmând a se reînnoi totdeauna în anul care urmează după recensământul fiscal.

Art. 60. Autoritățile, proprietarii sau arendașii și țaranii sunt datori, sub pedeapsă de 100 lei amendă în folosul comunei, a da comisiunii regionale toate datele și informațiunile, de cari va avea nevoie pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i sunt încredințate.

Art. 61. Inspectorul agricol va cere comisiunii regionale să fixeze, unde va fi nevoie, taxele ce se pot percepe pentru adăpători.

Aceste taxe nu vor putea, în nici un caz, reprezenta decât cheltuielile ce și-a impus proprietarul pentru crearea și întreținerea adăpătorilor.

Deciziunile comisiunii regionale vor fi apelabile înaintea consiliului superior al agriculturii, care va putea fixa alte prețuri prin deciziuni motivate.

Drumurile cari duc la adăpători se vor declara, unde va fi nevoie, utilitate publică, conform dispozițiunilor Legii drumurilor. Despăgubirea cuvenită se va plăti de comună.

Art. 62. Comisiunea regională a fiecărui județ va fi permanentă. Ea va ținea ședințe ordinare dela 15 Ianuarie la 15 Octombrie la 15 Noembrie ale fiecărui an. Ea va putea fi convocată în mod extraordinar de inspectorul agricol de câte ori va fi nevoie.

Hotărârile ei vor trebui, în tot deauna, să fie luate cu majoritate de voturi.

Membrii Comisiunii vor primi o diurnă de 10 lei de ședință și cheltuieli de deplasare, în caz de cercetări prin județ.

După alegeri.

Declarațiune. Subscriși luând parte la alegerea de membrii municipali — efectuită în cercul Iosășel la 24 Octombrie a. c. — și fiind așa zi când ca martori oculari — cu toată atențiunea am fost curioși la actul alegerii. — Declaram prin aceasta sus și tare, — ca referitoriu la ceea ce scrie, în mult, prețuitul nostru ziar »Tribuna« din 5 Noembrie st. n. a. c. Nrul 234 de părintele alegător din dreapta Crișului I. Sărac nu corespund purului adevăr — unde afirmă că: alegătorii din Zeldiș și Saturău — fiind fără conducători — au votat contra listei noastre naționale deoarece bine meritatul părinte actual proto-

pop de prezinte în Buteni Traian I. Magier s'au îndepărtat dela postul său.

Am constat, și văzut toate celea petrecute în fața locului — ca în acel popor păstorit de Prea On. D sa vre-o 19 ani, și astăzi să vede simțul național, și-l păstrează în sinul său — deși deja s'a îndepărtat de turma sa.

A rămas conducător al poporului binemeritul învățator, de prezinte în Zeldiș Savu Dorca care și în trecut, cât și acuma și-a împlinit datorința sa pur și sincer națională luptând cu poporul său — din Zeldiș cât și din Saturău unde l-au condus la urna de votare; — fără excepție alor două uscături din Saturău și S. — Buceava, rățaciți cari s'au folosit coadă de topor, celorce ni-au vrut să ne răstoarne cu orice preț, ca să fim zdrobiți.

Așa dară domnule alegător din dreapta Crișului foarte corect și bine ai vorbit încâtva și iară încâtva despre alegerea municipală în cercul Iosășel. — Dar apostrofarea ce o faci la adresa celor din Zeldiș și Saturău nu corespunde de fel purului adevăr.

Bonești, la 12 Noembrie 1907.

Petru Popoviciu, inv. pens., Lazar Igrășanu învățator Bonești, Maximilian Miclean preot în Secaș, Adam Dragoș inv. Secaș.

Alegerile în comitat.

În comitatul Hunedoarei au fost aleși membrii în congregație următorii naționaliști români:

La Băița dnii: Dr. Iustin Pop, adv. Deva. G. Drăgan, pr. Băița, Lazar Perian, cassar Băița, I. Fugătă, pr. Luncoiu, Nic. Pop, pr. Ormindea, N. Perian, pr. Selște, Dion. Mateeș, pr. Căinel, Ioach. Ivan, pr. Podele, N. Igna, inv. Deva, Dion. Sida, not. Băița.

La Orăștie: Ioan I. Lăpădatu, dir. de bancă. Ioan Lăzăruiu, comerc.

La Romos: Dr. Virgil Olariu, adv. Deva, Nic. Andrei, pr. Căstău, I. Văidean, pr. Romos. Ioan Popovici, pr. Gelmar, Dumitru Vlaicu, econ. Bințișii.

La Dobra: Iosif Morariu, protopop, dr. Laurențiu Petric, medic, Adam Lișnean, director de bancă, Iosif Criste, proprietar, Avram Muntean, pr. Petru Hădan, preot.

Mișcarea culturală.

Conferința învățătorească a tractului Buteni s'a ținut la 27 Oct. (9 Nov.) Sâmbătă în comuna Dieciu. Dimineața cei doritori de cultură veneau din toate părțile unii cu trenul, alții cu trăsurile, iar o parte pe jos dintre cei mai tineri.

Reverendissimul domn protopop Tr. I. Magier a fost așteptat la hotarul comunei Dieciu de o deputațiune de mai mulți membri în frunte cu preotul Lupșa și mai mulți învățători și țărani. Era mare tânguirea părintelui Lupșa că n'a putut strânge pentru banderiu numai 5 flăcăi călăreți împănați pentru întimpinarea protopopului care acum ia prima oară parte la conferință dascălească ca șef al tractului. (Dar la alegerea congregațională a știut strânge voturi pentru candidații unguri. Red.) — Sosind dl protopop în trăsura de către Almaș cu preoții A. Nica și Popoviciu, a fost salutată în puține cuvinte de preotul Lupșa apoi s'a așezat în trăsura cu 4 cai pusă la dispoziție de dieceni, ajungând la margina comunei a fost întâmpinat de învățătorul locului cu băieții în spalier, iar înaintea bisericeii de popor, unde iar l-a salutată părintele Lupșa în numele poporului din comună la care rev. domn protop. a răspuns așa precum numai el știe să vorbească.

La chemarea Duhului sf. pe lângă șeful tractului au mai servit părintele Lupșa și Săbău din Mustești.

Dar m'a deprimat foarte interiorul bisericeii din Dieciu, care e în așa stare rea, încât comu-

nei nici nu-i servește spre cinste. Pe cât e de frumos exteriorul bisericeii, așa e de urât interiorul — și necurătenie mare.

Conferința a decurs bine, au fost prezenți 20 membrii ordinari din 42, nu s'au prezentat 19, în trei comune nu sunt. A preles inv. din loc din gramatică, prelegerea s'a decretat de bine succasă, s'a încassat foarte puțin din taxe, prânzul comun a fost aranjat la învățătorul din loc, prânz foarte leftin și bun și totuș vre o câțiva s'au dus la jidovul din sat să se îndoape și cu spirt, ba aceia cari au mers, la ședința de după prânz — nici n'au mai luat parte, ci s'au îndopat într'atâta că bietul chirieș nu mai putea să aștepte, iar când am plecat către casă, auzind că sunt acolo am trimis după, ei dar atunci aveau a se întrece în oratorie înaintea jidanului și o grămadă de țărani.

Foarte curios lucru că taxa de membru nu o pot plăti, ba chiar nu voiesc, dar să benchetuiască la jidan până se fac neoameni și de scandal, aceea pot, cheltuiind cu mult mai mult — acum pentru deocamdată nu i pomenesc cu numele în speranță că se vor îndrepta și nu vor mai face tagma inv. de băjocură.

În decursul conferinței au cetit disertațiunile dl inv. I. Roșu din Buteni în sens referitor la învățători de ceace fac ca cei de mai sus descriși, asemenea dl membru ajutător A. Nica preot în Almaș, amândouă disertațiunilor au fost ascultate cu plăcere iar disertațiilor li s'a votat mulțumită protocolară.

Conferința viitoare s'a hotărât a se ținea la Moneasa.

Al X-lea anuar al societății pentru fond de teatru românesc.

Câteva zile înainte de adunarea generală a societății pentru fond de teatru românesc, a apărut anuarul al X-lea al acestei societăți. Un volum destul de elegant de 145 pagini ne raportează și despre activitatea societății și despre mișcarea teatrală la noi în anul trecut. Afară de discursurile regretatului Iosif Vulcan, al domnului dr. Valer Braniște și afară de recensuniile și discursurile de banchet ale dlor Braniște, Goldiș, Blaga, Onișiu, Dobrin, și Hamsea roșite la adunarea anului trecut ținută la Lipova partea cea mai interesantă este referitoare la mișcarea aceasta.

Ea nu este în creștere continuă după cum s'ar aștepta. Iată liniile în cari s'a mișcat în cei din urmă șapte ani:

1900	129 de serate teatrale
1901	120 » » »
1902	144 » » »
1903	179 » » »
1904	175 » » »
1905	182 » » »
1906	138 » » »

De unde scăderea asta atât de mare pe anul trecut? Anuarul o explică prin două cauze: criza economică și pe urmă faptul că nu toate reprezentațiile teatrale ajung la cunoștința secretarului. Ar fi de dorit ca după fiecare reprezentație teatrală, organizatorii să comunice dlui secretar Iosif Blaga (Brașov) locul timpul, titlul și autorul reprezentațiilor teatrale. Cele mai multe reprezentații teatrale s'au dat anul trecut în Brașov unde s'a făcut de 11 ori teatru românesc. Mai multe decât 2 reprezentații au mai fost în Sibiu (7) Oravița (5) Șoimuș (4) Abrud și Bod (câte 3).

Vă va bate la ochi Șoimușul unde s'au dat patru reprezentații, în timp ce în locuri ca la Sebeșul-săsesc, Timișoara, Bistrița etc. au fost câte-o singură reprezentație, iar în locuri ca Oradea-mare, Șomcuta-mare, Beiuș, Cluj etc. nu au fost de loc (conform anuarului) lată cauza: La Șoimuș un sat românesc de abia 300 de suflete în comitatul Bistrița-Năsăud s'a format o »stovărășie« de teatru sub prezidenția părintelui Ioan Baciu.

Înainte de dejun, dacă beai un jumătate de poc al de apă amară o o o

Igmândi

alini Schmidthauer,

stomacul neregulat îl aduce în ordine în decurs de 2—3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedicarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac, intestine și de sânge, tot așa în contra îngrășării, contra trohnel, respirării grele, gălbănare, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne. Comandă se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom. Se poate căpăta în fiecare farmacie mai

bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50 fil.; să nu se confunde cu lă apă amară.

Vom reveni asupra acestei interesante societăți.

Dintre cele două premii publicate de societate, unul de 500 și altul de 300 de cor., numai al doilea a putut fi conferit dlui Romulus Munteanu student din Hațeg pentru piesa sa »Nicolae Vulpea«, iar celelalte 11 piese prezentate la concurs nu au putut fi luate considerare, fiind prea slabe.

NOUTĂȚI.

ARAD, 16 Noemvrie n. 1907.

— **Dela temniță.** Dl Avram Indreica, învățător, făcându-și pedeapsa de 13 luni în temnița de stat dela Seghedin, la cât a fost condamnat pentru două articole din »Tribuna«, a fost eliberat ieri din temniță. E deplin sănătos și temnița l-a făcut încă mai decis în lupta națională și culturală în care deși tânăr, a adus deja jertfe.

— **Alți doi ieșiți.** Printr'o scrisoare cunoscutul profesor șovinist Apáthy István anunță lui Kossuth că părăsește partidul kossuthist. De asemenea a ieșit baronul Victor Thoroczkay deputatul Trăscăului (com. Turda-Arieș).

— **»Aida«.** Teatrul din loc a fost ieri seara locul de manifestație al genului italian. S'a cântat superba operă »Aida« a marelui măiestru Verdi. Rolul lui Rhudames l-a cântat dl cavaler Ferrari, tenorul italian care pe scena operei din Arad a creat atâtea roluri în »Cavaleria rusticana«, în »Traviata«, »Trubadur«, »Rigoletto«, iar acum în »Aida« s'a dovedit tot așa de perfect în rol dramatic, cât de aplaudat a fost în rolurile lirice de până acum. Publicul l-a și răsplătit cu aplauze entuziaste și l-a chemat la rampă în diferite rânduri.

— **218 precente!** Vineri după amiază poliția din Budapesta a arestat pe uzurarul Ernzt Lipót, supranumit »Poldi-bácsi«, despre care s'a constatat că de un șir de ani făcea uzură mizerabilă, luând între 150 — și 2180/0... El avea casă de bancă în Zrínyi-utca și pungășise o mulțime de domnișori și domni, între cari acum în urmă și proprietarul Hellebrond Géza, cărui pentru un schimb de 7000 cor. a dat numai 5200 cor.

— **Panslavii dela Pojon!** Ziarele ungurești ne aduc știrea că procurorul (închipuiți-vă minune!) din Pojon a refuzat să primească a ridica acuza de agitare împotriva cătorva studenți slovaci dela facultatea de drept d'acolo. Studenții vor fi deci pedepsiți numai pe cale disciplinară... Autoritățile școlare ar fi avut toată bunăvoința să-i dea și pe mâna — procurorilor!

— **Logodnă.** Drăgăleșa d-șoară Lucreția Crăciun din Arad se va fida azi seara cu dl George Terean din Sibiu, paginatorul ziarului nostru. Felicitările noastre!

— **Cununie.** Anunțăm cu plăcere cununia gingașei dșoare Elisabeta, fiica dlui preot Ioan Nicula din Halmagel cu dl Laurentie Juga, cand. de preot în Magulicea, — care se va celebra în 24 Nov. n. a. c. în biserica gr.-or. rom. din Halmagel.

Dorim tinerei perechi toate fericirile!

— Domnul Ionel Iancu face cunoscut căsătoria sa cu d-șoara Elvira Popovici-Barcianu, care va avea loc Joi, 21 Noemvrie st. n. la 4 ore p. m. în biserica gr. or. din Orăștie. Multe felicitări!

— **»Gazeta de Duminecă« dela Șimleu** sub titlul »Protestăm împotriva noului pact al »partidului« cu »Celce râde în pumni!« publică un articol și foaie volantă în care scrie:

»Cu 5 Noemvrie n. a. c. ziarul partidului național »Lupta« a trecut în proprietatea tipografului din Budapesta, la care se tipărea. Publicul nostru cunoaște deja pe acest tipograf român. Noi am fost cei dintâi, cari l-am demascat în anul trecut, arătându-l în adevărata sa splendoare. N'a trecut săptămâna și afirmațiunile noastre s'au confirmat cu belșug. S'a descoperit adevărată mișelia »națională« a tipografului, care

vânduse »Poporul Român« pe bani scumpi guvernului. După descoperirea acestei crime, din punctul de vedere al opiniei publice românești, în loc ca cel fără scrupul și cel fără conștiință să fie făcut imposibil, »partidul«, adevărat un domn deputat a cercat să-l reabiliteze în fața lumii românești, clubul deputaților noștri a răscumpărat »Poporul Român«, și după ce însuș păcătosul s'a acuzat pe sine și mai mult printr'o broșură, care se termina cu bombastica frază, că »Râde în pumni«, după ce și bătuse joc de toată lumea — partidul, adevărat deputații și doi-trei fruntași ai partidului: s'au legătuți să scoată ziarul oficios al partidului tot în asociație cu deochiatul tipograf. Și iată acum nici nu s'a încheiat anul și »Lupta« și »Poporul Român« trec în proprietatea tipografului, în care nici o suflare românească nu mai poate avea încredere. Urmează apoi a combate legăturile partidului cu Birăuțiu.

— **Principesa Maria și presa străină.** În numărul său din luna Octomvrie, revista »The Lady's Realm« din Londra publică sub titlul de »A Royal Beauty« (O frumusețe regală), un interesant articol asupra principesei Maria României. Articolul este semnat de doamna Will Gordon, care după cât se pare a vizitat curtea noastră princiară, ducând în țara sa plăcute amintiri.

D-na Will Gordon dă la început câteva note biografice asupra principesei Maria și spune că nici un copil nu s'a născut pe lume într'un mediu atât de plăcut ca principesa noastră.

Doamna Gordon vorbește de micii principii și principesa Maria, sau »principesa Mignon«, cum i se zice de obicei, de principele Nicolae, un cherubin cu ochii albaștri, și spune că cei patru copii ai principesei Maria »ar fi putut să inspire și geniul lui Greuze, sau al lui Reynolds«.

»Principesa moștenitoare ia o parte din responsabilitatea socială și ce regina o are pe umeri deoarece Carmen Sylva preferă o viață liniștită, între cărțile și muzica sa, cât și interesul pentru multe organizații caritabile«.

»Inteligența și energia natură a principesei moștenitoare s'au potrivit de minune pentru a o face conducătoarea unui oraș ca București și nu numai în ce privește afacerile sociale, dar și organizările caritabile, educațiunea și progresul țării. Ea a probat că posedă o excelentă judecată, un caracter foarte bun, cât și tact«.

»Cadre frumoase, picturi și țesături sunt executate de degetele ei cele îndemănatică și vândute pentru binefaceri; cași regina, majestoasa Carmen Sylva, la punga și la inima ei nu se apeleză niciodată zadarnic«.

Despre prințul Ferdinand, d-na Gordon spune că dânsul ajută toate întreprinderile soției sale și că e cel mai devotat soț și tată.

Descrie pe larg palatul dela Cotroceni și d-na Will Gordon sfârșește astfel interesantul său articol:

»Principesa de coroană aparține bisericii anglicane, cași în copilăria sa; cei doi copii mai mari, principele Carol și principesa Elisabeta (în de biserica greco-ortodoxă — religia țării. Principele de coroană este romano-catolic.

»Cu toată diferența de religii, nu există o familie mai fericită și mai unită. Pentru principesa de coroană viața abia a început. Născută în purpură, ea este chemată ca într'o zi să continue nobila tradițiune a simplei datorii, bunătaea și caritatea către poporul său, așa de splendid date ca exemplu de Carmen Sylva«.

— **»Bandiții croați«,** — astfel îi numește presa maghiară pe croații din dietă, cari mai bine de o lună stau în fața dulăilor kossuthiști și luptă bărbătește împotriva coaliției.

— **Schimbare de firmă.** Kossák I. utoda, proprietarul unui atelier fotografic, renumit și modern aduce la cunoștința on. public că a schimbat firma de până acum a atelierului, pe care îl va conduce sub numele său propriu. Urai Iános, furnisorul curții Alteței Sale regale arhiducelui Iosif, a meritat și până acum cunoștința cea mai mare, iar acum ne-am convins, că e unul dintre fotografiștii de frunte. Deodată cu schimbarea firmei ne-a făcut o surprindere, fiindcă pas de pas se pot vedea celea mai frumoase fotografii sub firma nouă. Să privim mai întâiu vestibulul iluminat excelent, unde orice fotografie arată, că nu trebuie cruțat nici timp nici bani ca dorințele publicului să fie îndeplinite. E caracteristic, —

ceea ce întrece totul, — că mașinările de fotografiat sunt provăzute cu lentilele noi Dalmayer și Fojtlander, cari sunt atât de scilpicioase că se pot folosi nu numai la fotografieri repede pen-copi ci și la cele pentru cinematograf.

— Aduc la cunoștință, mult on. public, că am deschis birtul »888«. Bucătărie foarte gustoasă, burgheză maghiară. *Vinuri curate proprii. Bere de curte dela prima societate maghiară pe acții, pentru bere. Un pahar 16 fileri, pahar mare 24 fileri.* Rugând părtinirea mult on. public, rămân cu stimă Répássy Pál.

— **Ospătărie națională în Arad.** Recomandăm cetitorilor noștri ospătăria națională românească din Arad. În strada Boczkó, aproape de centrul orașului, ducând tramvaiul până acolo, dl Ignatie Pașca a zidit un frumos otel (cu 25 camere) și restaurant, care poate fi un loc de întâlnire al tuturor românilor călători. Este și o datorință a-l sprijini, fiind român, dar și de altfel otelul, mai ieftin decât toate, oferă cel mai mare confort, fiind aranjat foarte modern.

— **Kerpel Izsó** din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundant asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cancelarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opuriile scriitorilor. Telefon nrul 355.

— **Kerekes Pál,** împletitorie de ciorapi cu mașina, Arad, Kossuth u. 66.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 16 Nov. 1907

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 klg.)	25 56—25 58
Secară pe Apr.	23 86—23 88
Ovăs pe Apr.	17 26—17 28
Cucuruz pe Mai 1908	14 78—14 80

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	25 58—25 60
Secară pe Apr.	23 88—23 90
Ovăs pe Apr.	17 30—17 32
Cucuruz pe Mai 1908	14 80—14 82

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul :

Grâu

De Tisa — — — —	23 K. 80—25 K. 40 fil.
Din comitatul Albei — — — —	24 » 10—25 » 05 »
De Pesta — — — —	23 » 95—25 » 10 »
Bănățenesc — — — —	24 » ——24 » 80 »
De Bacica — — — —	24 » 15—24 » 95 »
Săcară — — — —	22 » 40—22 » 65 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 90—16 » 10 »
» de cvalitatea II — — — —	15 » 70—15 » 90 »
Ovăs » » I — — — —	16 » ——16 » 30 »
» » » II — — — —	» ——— » — »
Cucuruz vechiu — — — —	» ——— » — »
» nou — — — —	14 » 70—14 » 90 »

Slăbiciunea

provenită sau din nedesvoltarea organelor, sau din boală, se vindecă repede prin Emulsiunea SCOTT, care se poate numi de medicament nutritiv, fiindcă puterea lui vindecătoare e neîntrecută și pe lângă aceasta

e gustos și se mistue ușor.

Și cel mai îndărătnic bolnav se obișnuiește ușor cu Emulsiunea lui SCOTT, care nu produce greutate nici în stomacul cel mai slab.

Prețul unei sticle originale 2 cor. — — — — 50 fil. — — — —

Se află în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunei vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichiu.

Prima Societate de Credit Funciar Român din București.

Se face cunoscut că această Societate va începe a plăti, de Miercuri 7/20 Novembrie curent, cupoanele scrisurilor funciare rurale cu scadența de 1 Ianuarie 1908, precum și titlurile eșite la sorți la ultima tragere.

Directiunea.

Sa fondat în anul 1868.

BÁLINT JÁNOS următorul lui SILBERMANN J.

măiestru de cojoace și căciuli, precum și institut de plissé în

Temesvár-Gyárvaros

Andrássy-ut nr. 7, peste drum de frații Deutsch.

Recomandă magazinul său abundant ajustat și ot felul uc de fabricante proprii de piei perziane, piei veritabile de Ardeal negre și feștite, piei de lipsca, căciuli pregătite din pânură Kriemer.

Mare magazin în tot felul de modă nouă de pălării pentru bărbați și copii mai departe am piei veritabile din țară și străinătate, precum perziano KRIEMER, fărbutite de Lipsca, precum și de miel alb.

În institutul meu de plissé se primește tot felul de haine pentru plissé, din loc și provință.

Prețuri moderate, serviciu prompt!
desfacere în mic și mare. — Comandele din provință se execută prompt și repede.

Cea mai mare și mai ieftină firmă de grădinărit din țară.

200,000 bucăți de ultoi de vie, 200,000 bucăți riparia, 100,000 bucăți pomi frumoși cu coroană, 200,000 bucăți trandafiri nobili, 100,000 bucăți arbori de lux și cireși de lux se pot căpăta cu un preț fabulos de ieftin, catalog de specii și prețuri se trimit gratuit și porto franco — firma

Váradvelencei műkertészeti és rózsatelep Nagyváradon.

Prețul curent al cărnei.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că de la 1 Noembrie, în măcelăria mea am redus prețul cărnei așa d. e.

Carne de vită îngrășată:

1 klg. de carne de vită grasă partea dinainte 52 cr., 1 klg. de carne de vită îngrășată partea dindărăt pentru supă 64 cr. 1 kg. carne de tocană 56-60 cr. 1 kg. de carne pentru friptură, antricoate, pulpa de sus, peceie albă 72 cr.

Vițel bătrân:

1 klg. din partea dinainte 48-52 cr., 1 kg. dinapoi 64-68 cr.

Vițel tânăr:

1 klg. dinainte 72 cr., 1 klg. dinapoi 88 cr.

Carne de porc:

1 klg. 72-76 cr., 1 klg. din cotlete 84 cr., 1 klg. de unsoare curată 70 cr., 1 klg. de slănină 70-76 cr.

Solicităm binevoitorul concurs al on. public rămân cu **Farkas György,** măcelar.

Forray-utca casa Kristyóry.

Lângă berăria Deutsch.

Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume!
CREMA de față REGINA

care pentru însușirea neîntrecută de înfrumșetare la expoziția din 1900 Paris a fost premiată.

CREMA REGINA curată în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. UN BORGAN 1.40 cor.

PUDRA REGINA se recomandă ca cea mai bună dintre pudrele cunoscute până acum cunoscute. Se vind în culoare albă, roză și cremă.

O ȘCATULĂ 1.40 cor,

SAPUNUL CREMA REGINA e sapunul cel mai de toaletă pentru înfrumșetarea feței. O BUCATĂ 70 fileri.

De vândut în laboratorul chemical al lui

Temesváry József, apotecar .. Szeged, Petöfi Sugár-ut și la Török József, apotecar, Budapest, Király-u.

Haltenberger Béla, văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

KASSA.

Se curăță sau se văpșește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

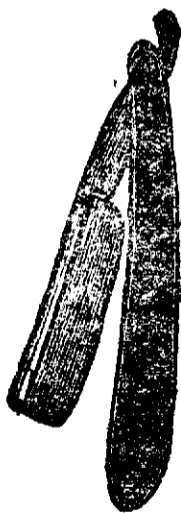
Jachete de piele descolorate, se văpșesc într'o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

In casuri de doliu, se văpșesc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poata de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță frumos și multă îngrijire.

In atențiunea medicilor și a barbierilor.

In primul atelier din Ardeal de ascuțit cu putere electrică, se ascut și se melirează cu prețuri moderate tot felul de instrumente medicale și de barbier. Instrumentele trimise pe postă se ascut în 24 de ore.

Solicităm încrederea binevoitoare rămân cu stimă:

Exner Sándor

NAGY-SZEBEN. promenada Bretter.

IOAN MARTIN

croitor bărbătesc ARAD, STRADA HUNYADI

Cu sosirea sezonului de toamnă recomand magazinul meu bine asortat cu

stofe de lână

din țară și străinătate, din cari confecționez hainele cele mai moderne și cu preț redus. O comandă de probă poate convinge pe ori și cine despre aceasta. Principiul meu este lucra frumos, modern și profit puțin. Solicit părtinirea binevoitoare.

IOAN MARTIN.

Tragerea va fi deja în 21 și 23 Nov.

Poftiți

alegeți din următorii numeri norocoși

4264	12650	53967	
34634	65122	53966	65114
8796	34637	91770	

Aceste

lozuri ale loteriei de clasă se pot căpăta și procură numai dela noi.

Prețurile:

1/8	1.50 cor.
1/4	3.—
1/2	6.—
1/1	12.—

Casa de schimb în Arad

»Aradi Ipar- és Népbank« lângă »Crucea-Albă«.

100 Telefon local și comitatens 100.

Lozuri se pot cumpără la următorii vinzători:

Özv. Hammerschlag Lipótné (dohánytözsde, Andrássy-tér.)
Husserl M. . . . . (dohánytözsde, Atzél Péter-u.)
Bászler Anna . . . . . (dohánytözsde, Weltzer János-u.)

Lozul 12698, cumpărat la noi a câștigat

600.000 coroane.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chemicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din baia celebră Buziás, pentru prepararea apeigazoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

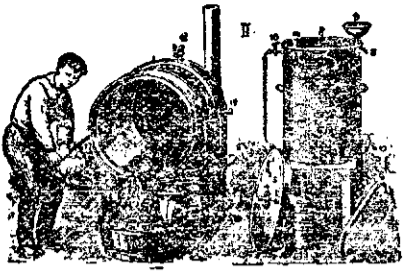
!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Biuroul de expedare de produse acid-carbonice si ape minerale al stațiunii balneară Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZENSAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Aduc la cunoștința on. cultivatorilor de vin, de fructe și a fabricanților de rachiu, că în prăvălia mea se află cele mai noi căldări de fert rachiu, cu prețurile cele mai moderate. Atrag atenția on. public asupra aparatului de răcit în formă de sul sistemul cel mai nou cu țeava dreaptă și încovoiată.

Montarea fabricelor mai mari de rachiu pentru ferberea și rafinarea lui, o execut din materialul cel mai fin și punctual.

Cu stimă:

ENGELTHALLER BÉLA,

fabricant de arămuri.

SZEGED, Lechner tér 10. (Saját háza).

STIMATE DOAMNE!

Comandați numai odată de probă cosmeticul de înfrumșețare

Crema Havasi-Gyopár de dr. Biró

și Vă veți convinge că acest cosmetic minunat îndepărtează imediat pistruiile, petele de ficat și tot felul de erupțiuni de pelea feței, și îi dă o frăgezime tinerească. Un borcan mare 1 cor. Săpunul 70 fil.

Cel mai eficace preparat contra anemiei, lipsa de **Tokaji China-Vasbor** apetit și nenositare este preparatul alui **Dr. BIRÓ** Are un gust plăcut, întărește și curăță sângele. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil.

„ARANYHARMAT“.

Prin întrebuințarea căruia se poate colora părul în blond-auriu. Acest mijloc e nesticăcios atât pentru păr cât și în general pentru sănătate. Nu vopsește! Nu murdărește! Prețul unei sticle cu îndrumare 3 coroane.

Toate aceste se află în deposit principal la:

Farmacia WOLFF, Kolozsvár.

Corespondență particulară în limba română!

TRISKA J.

Pianine — Cimbale — Piane
Harmonice

în prețul de fabrică se pot
căpăta și plătit în rate.

● Se închiriază instrumente. ●

Acordarea sau repararea în
loc sau în provincie o săvâr-
șește prompt.

Cel mai mare magazin
de pian în Ardeal **TRISKA J.**
I. CLOZSVAR
Sétatér-u. 10. (Casa propr.)

Avis!

Am onoare a înștiința pe on. public că o acrivitate de mai mulți ani sub firma „Zimmermann și Eisele“ — de unde m'am despărțit cu prietenie — am deschis cu ziua de azi pe **Piața Libertății Nr. 21** sub firma protocolară

Zimmermann Ignác

o prăvălie aranjată din nou, cu articole de lux, mede de bărbați și jucării de Norinberg.

Toate nistuințele mele se îndreaptă într'acolo, ca să câștig ca până acuma și în viitor încrederea on. public

Cu deosebită stimă:

ZIMMERMANN IGNACZ.

TÖRÖK are noroc VECINIC

E neîntrecut norocul care favorizează pe toți banca noastră care în timp scurt a plătit câștiguri de peste 32 milioane cor., on. noștri cumpărători; între acestea cele două câștiguri mai mari și adică:

de două ori **600.000** coroane câștig marele premiu principal

cel mai mare **400.000** cor. câștig principal,

mai departe 6 à 100.000, 4 à 90.000, 3 à 80.000, 3 à 70.000, 5 à 60.000, mai multe 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 și afară de acestea nenumărate de 10.000, 5.000, 3.000, 2.000, 500 coroane și alte câștiguri.

Așadar recomandăm, ca la apropiata tragere să luați parte și să comandați la noi un los de noroc.

La loteria nouă maghiară a 21 în decurs de 5 luni

se va sorți suma enormă de **16 milioane 457.000** coroane.

In care zi a lunii v'ați născut?

Comandați la noi un număr de los, care e însemnat la ziua nașterii sau lângă aceea, care a fost părtaș a vre-unui eveniment.

Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului
1—	101493	7—	93181	12—	109698	17—	67841	22—	111015	27—	101429
2—	92717	8—	101499	13—	93401	18—	109677	23—	41795	28—	91425
3—	109701	9—	36818	14—	107392	19—	3071	24—	107395	29—	105033
4—	92156	10—	106749	15—	105328	20—	73010	25—	93186	30—	4689
5—	111057	11—	92701	16—	96990	21—	100923	26—	106118	31—	109840
6—	4938										

Prețurile plănuite ale losurilor de clasa I.:

$\frac{1}{8}$ los original 1 cor. 50 fil.; $\frac{1}{4}$ los original 3 cor. — fil.;
 $\frac{1}{2}$ „ „ 6 cor. — fil.; $\frac{1}{1}$ „ „ 12 cor. — fil.;

Losurile se trimit pe lângă rambursă sau prin trimiterea anticipativă a su mei. Planul oficios gratuit. Rugăm cât se poate de curând comanda pentru losurile originale, dar mai târziu până în 21 Noemvrie a. c., să se trimită cu toată încrederea la noi, fiindcă losurile noastre de noroc sunt foarte căutate și trec repede și tragerea clasei I. va fi în 21 și 23 Noemvrie a. c.

TÖRÖK A. és TSA

Bankház R.-T. Bpestén. Adresa de telegramă: Törökék Budapest.

Cel mai mare biuro de losuri din țară.

Biurorele loteriei noastre se află în: I. Centrala: Szervita-tér 3/a palatul nostru propriu. II. filială: Váci-körut 4/a. III. filială: Teréz-körut 46/a.

FRĂȚII BURZA ARAD

recomandă depositul lor bogat, prăgini de fer, plăci de fer, osii de fer, instrumente de fer, sobe de fer turnat, mașini de gătit, sirme și cuie de sirmă, lanțuri, săpi, arșeu, furci de oțel și tot felul de vase de bucătărie de fer turnat și smălțuite.

Mare deposit de revolvere cu repetiție, arme și recvisite de împușcat.

Deposit de mașini agricole așa d. e. pluguri de oțel sistem Lack, mașini de sămănat, grape, tăietoare de paie și napi, cântare. Mare magazin. Cea mai bună calitate în plăci de catran (păcură), și astfel pentru acoperit casele. Comanda din provincie se îndeplinesc punctual.

Telefon Nr. 604.

Telefon Nr. 604.

Firmă românească.

Skudler-ter nr. 5.
TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
 Prăvălie de haine pentru domni, băieți și copii
HOFMANN
 Franco
 La comandă de 6 horeane la trimitere porto
 La cei ce să angajează să vândă să dau pro-
 cente mari.
 Un horean cu espăria cum trebuie folosită,
 în decurs de opt zile, fără durere.
 care departează bătaura cu rădăcină cu tot
 neîntrecut în timpul prezentei
Crema pentru bătauri

Primul fabricant de instrumente și mașini
 de vînterie din Ungaria de Sud

Bory Béla, Szabadka
 Arpád-u. 158.
 Telefon 390. — Telefon 390.

Primesc comande de tot felul pentru zidărit, in-
 crări de artă și mașinarie, aranjare de apaducte
 și sonerie cu electricitate și repararea acestora.

mai departe pregătesc
mașini de vinărit
 amintite ca: pompe de vin,
 scule de bere, instrumente
 pentru punerea dopului, stu-
 pușuri, PRESSE DE VIN,
 ZDROBITOARE DE
 STRUGURI, etc. și repar
 aceste stînd bun pentru repa-
 rație. — Pregătesc apoi tot felul de țesături de
 sârmă la cuște de găini, la grădini zoologice,
 la îngrădituri de vii.

Cu prețurile cele mai moderate transportez ma-
 șini de țesut sârmă, cuptoare macos automate și
 mașini după cele mai noi sisteme.
 Ținta mea principală e să câștig încrederea co-
 mandatorilor, clienților mei și pentru viitor.
 Servesc bucuros cu un plan de buget, cu preț
 curent.

Toți aceia
 cari vor să aibă o
bicicletă
 cu picioare trainice de mînat sau cu motor
 să se adreseze cu încredere la
Gartner Samu
 mare fabricant de mașini de cusut și biciclete
Arad, strada Weitzer János,
 (Palatul Minorităților).
 unde se află biciclete de toate felurile cu
 prețul cel mai moderat. Reparațiunile se fac
 punctual. — Mașini de cusut se află în ma-
 gazin permanent. Condițiuni favorabile pentru
 plată în rate.

Au scos obiecte de ocaziune
Brunner Béla
 prăvălie de modă și specialități.
Arad, în piața Szabadság nrul 20.
 (Strada Forray, palatul contelui Nádasdy.)
 Recomandă magazinul său bogat de marfă, unde
 se pot căpăta cele mai frumoase cadouri de
 ocaziune.
 Pălărilile cele mai moderne, cămeși, gulere,
 mănuși, cravate, batiste, ciorapi etc.
 Mare asortiment de coloniale Franceze și Engleze
Mare fărğ de ocaziune!
 Prețuri ieftine! Serviciu prompt!
 Comande din provincie se efectuează la moment.

**Câteva cuvinte asupra
 boalelor secrete!**

E trist, — dar în realitate adevărată că în vre-
 mea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor
 oameni, a căror sînge și sucuri trupești sunt
 atrofați și cari în urma neurintei din tinerețe și
 prin deprinderi rele și-au educat sistemul ner-
 vos și puterea spirituală. E timpul suprem ca
 acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Tre-
 bure să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri
 binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește
 viața sexuală — trebre să fie cineva cărui
 omenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială
 și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e
 în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și
 cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic
 specialist, conștiințos, care știe să dea asupra
 vieții sfaturi bune și știe a ajuta și mor-
 burilor ce deja eventual există, atunci apoi va
 înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreț și pentru acest
 scop e institutul renunț în toată țara al Dr-ului
PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta
 VII, Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discreția cea
 mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și
 femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde
 sîngele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță,
 nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează
 de materiile de boală, ch nărilor sufletești i-se li-
 niscesc

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PA-
 LOCZ vindeca deja de ani de zile repede și ra-
 dical cu metoda lui proprie de vindecare, chiar
 și cazurile ceie mai negleșite, razele sifilice boalele
 de țevă, bîșică, nervi și șira spinării, începuturile
 de confuzie a minții, umările naiei și ale sifili-
 sului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii băr-
 bătești (impotență), vătămăturile, boalele de sînge,
 de piele și toate boalele organelor sexuale fe-
 meiești. Pentru femei e sală de așteptare sepa-
 rată și eșire separată. În ceea ce privește cura,
 ceptarea nu este pierdută, căci dacă cineva, din
 orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci
 i-se va ca răspuns amănunțit foarte discret prin
 scris are (în epistolă e de ajuns a se înălțura
 numai marca de răspuns). Limba română se vor-
 bește perfect. După încheierea curei, epistolele
 se ard, ori la dorință se retrimite de-că u a. Insti-
 tutul se îngrăjește și de medicamente speciale.
 Vizitele se primesc începînd dela 10 ore a. m.
 și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore
 a. m.) Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, spe-
 cialist, Budapesta VII, Rákóczi-ut 10.

Vînzare de trăsuri

Se află de vînzare
 ● trăsuri cu coperiș folosite ●
 și altele
 ●● trăsuri noi de tot soiul ●●
cu prețuri ieftine.
 Se primesc spre reparare — în timp
 scurt și preți moderat — trăsuri fo-
 losite, sau se schimbă.
Olasz Lajos, Arad
 fabricant de trăsuri
 Erzsébet királyné-körút, vis-à-vis de Ipartes úlet.

Prăvălie nouă! **Fischer Mór** Prăvălie nouă!
ARAD
 Piața Andrásy 20.
 (Palatul Fischer Elíz.)
 Magazin bogat asortat de cele mai bune
articole de porțelan
stielă,
LĂMPI
RAME,
argintărie-china și alpacca
obiecte de lux și tacâmuri.
Jucării de copii. Păpuși.
TRUSOURI DE MIRESE.
 Cel mai bun isvor pentru obiecte de ocazie
 și cadouri.
 Rame din cele mai frumoase, se pregătesc re-
 pede și punctual.
 Serviciu prompt și cu atenție!

BASĂ SIGURĂ

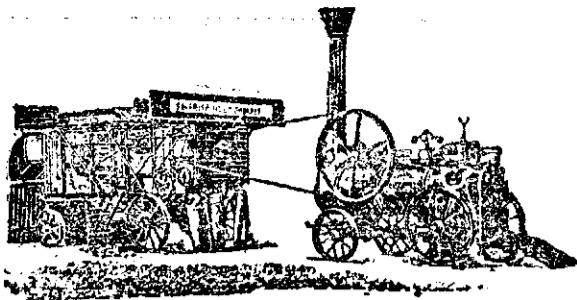
ANDRENYI
 SEC
 ARAD

AROMĂ PROSPETĂ RECREATOARE
 RECURSIVITĂȚA ESPERȚILOR

SISTEM FRANCES TRADIȚIONAL
 BOUQUET MINUNAT
 MĂRGELE ESCLENT MĂRUNTE

MANIPULARE DE SPECIALITATE
 ÎNGRIJIRE CONȘTIENȚIOASĂ
 VINURI ALESE CU GRĂJE MARE
 Vii PROPRII DE MODEL

Fondat la anul 1892.
KAULICH ETEL
BUDAPEST
 numai IV.,
 Szervita-tér
 5, félem.
 demulteorii deco-
 rat, cel mai vechi
 și mai plăcut
atelier
 de
corsete
 în care se con-
 fecționează cor-
 sete reform ne-
 vătămător să-
 nătății, în față
 drept, stomacul
 îl lasă liber, to-
 așa și susținea-
 rea de piept,
 strîngătoare de
 foale și de
 șolduri, susții-
 toare de spate,
 precum și cor-
 sete ortopedice
 după moda ire-
 centă și solide
 pe lângă prețuri
 moderate. — Cataloguri ilustrate și îndrumare pentru lu-
 area măsurii așa în loc ca și în provincie se trimite gra-
 tuit cu porto franco.

Provisiuni de mașini cu vapor
LOCOMOBILE

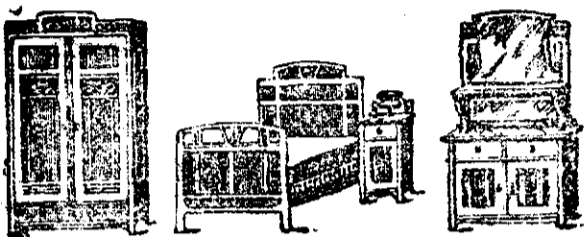
făcător de jirezi de paie

în formă întrebuintată și cu dregere

se pot căpăta pe lângă condiții de plătire
foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Fabrică de mobile.

Cel mai ieftin isvor de a procura mobile
e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de **mobile**
pentru **mirese, dormitoare,**
saloane, cafenele, hote-
luri etc., dela cele mai simple până
la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru
biurouri de cancelarii și bolte, pregătirea
meselor de biliard după deseme date sau
planuite și desemnate de mine; nu altcum
și tot felul de lucruri și mobile pentru edi-
ficii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri
solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plă-
tibil în rate lunare.

In așteptarea comandelor, rămân
cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár
Gyárváros, 3 király-u. 6.

Oravicza
Fő-utca.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără
pentru prețul cel mai mare
de zi, ori schimbă pentru alte
obiecte de aur și argint.

NOROCUL LUI
BOGDÁNY
E FĂRĂ PĂRECHE.

Au câștigat la noi cu loteria de clasă
maghiară de stat privilegiată:

602.000

cor. cu nr. 240

602.000

cor. cu nr. 12698

602.000

cor. cu nr. 85336

602.000

cor. cu nr. 92044

602.000

cor. cu nr. 98924

400.000

cor. cu nr. 111 9

400.000

cor. cu nr. 7 052

200.000

cor. cu nr. 25534

200.000

cor. cu nr. 27557

200.000

cor. cu nr. 46036

200.000

cor. cu nr. 92049

100.000

cor. cu nr. 15430

100.000

cor. cu nr. 20838

100.000

cor. cu nr. 70 69

100.000

cor. cu nr. 9559

100.000

cor. cu nr. 86860

100.000

cor. cu nr. 94780

90.000 coroane cu nrul 2-07

80 000 " " " 27665

80.000 " " " 60277

50.000 " " " 36234

50.000 " " " 53004

40.000 " " " 266

40 000 " " " 395

40.000 " " " 27539

40.000 " " " 117255

Și afară de asta au câștigat 30.000,
25.000, 20.000, 15.000 și 10.000 cor.

BOGDÁNY S.

Biuroul de losuri din capitală
Budapest, VI., Károly-körút 20.
Tragerea e în 21 și 23 Noemvrie

1/8 los.	1/4 los.	1/2 los.	1/1 los.
150 cor.	3- cor.	6- cor.	12 - c.

In provincie se trimit losuri cu rambursă
sau după trimiterea banilor.

Fabricațiune de specialitate adevărată
franceză și americană în ambalaj
original

Recomandată de medici!

Siguranță necondiționată!

Prețul în valoare de coroană: duzina
cu 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Noutate de origine americană până
acum neîntrecută!

„Silk Finish

Nevertear“

Tinde siguranță completă în urma
tinderii și fineței extraordinare. -
Prețul 10 - 12 cor.

Douts-americane duzina cu 6, 8, 10 cor. Preservati
feminine „Pecssarium oclusivum“, după profesori
Mensinga la ordin medical. Prețul dela 3-5 cor.

Adevărate spongii franceze de siguranță preservativi
Prețul: duzina 6-12 cor.

Nou! Auto vaginal spray: cel mai **Nou!**
sigur și mai comod preser-
vativ feminin ca specialitate. Mu te mi da dec-
larațiuni recunoșcătoare! Prețul 15 cor.

Feritivă! Nu vă lăsați a fi influențați prin
marfă mai ieftină, pentru că scopu
lui corăspund în adevăr numai preservativel
originale americane!!!

Brăul „Diana“ legătoare pentru period
Legătoare pentru pântec
buric, sau contra durerilor de stomac.
(Serviciu feminin.)

Giorapi de gumi, contra lărgiri vinelor
umflăturii picioarelor
precum și la picioarele copiilor.

Tot felul de recuzite highienice trebuincioase la
Ingrijirea și comoditatea bolnavilor. Pe lângă
prețuri originale de fabrică

Cel mai nou catalog se trimite gratis
în plic închis și în mod secret.

Se capătă la fabrica de legătoare medicale dir

Keleti J. Budapest, IV
Koronaher
czeg-u. 17-18

Cei ce se provoacă la anunțul acesta capătă
20% rabat.

Cel mai mare galoniar de mobile și podoabe femeiești în
țara.

Özv. Barcza Györgyné

prăvălie de tapeturi pentru mobile și căruțe

SZEGED.

Fabrică de fireturi de mobile, galoane,

crepuri, crețuri, fireturi
de perdele și draperii,
ciucuri, tivituri de co-
voare, nasturi de pla-
pomă, rose, rețele de
pat, galoane și ciucuri
pentru care funebre.

Serviciu repede, prompt și ieftin!

Dela mine **se pot procura**
mașini de cusut, economice și biciclete
cu prețurile cele mai reduse și
pe lângă solvire în rate.

Atelier reparator mechanic. Reparări se efep-
tuiesc grabnic și punctual și în provincia.

Falk Imre,
Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 30.
Széchenyi-tér 39.

URAI JÁNOS

fotograful de curte al A. R. Archiducelui Iosif
 atelier modern

ARAD, Weitzer János-u. 3 szám.

Face tot felul de fotografii moderne.

„Platinatipie“ portrete mat, începând dela macart până la mărime naturală.

Tablouri celebre în „Oelographia“, după orice fotografii mici, se
 pot comanda în orice mărime.

Fotografii de copii după sistemul cel mai modern, cu jucării noi și foarte interesante.

Pentru grupe, e recunoscut ca cel dintâi atelier în mărime.

Pentru sezonul de iarnă atelierul meu e bine încălzit!

Cu lămuriri și cu prețuri moderate serveste cu plăcere

Urai Janos,

Fotograf de curte al Alteței Sale Archiducele Iosif
 atelier modern.

ARAD, Weitzer János-u. 3 szám.

Cel mai bun loc de cumpărat

TEA rusească

veritabilă

de China și Caravan în pachete originale măsurate.

Rum Jamaika

diferite soiuri veritabile
în sticle proprii se pot găsi

la drogueria și parfumeria lui

Vojtek és Weisz
ARAD.

☉ **Acuma a sosit** ☉

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fară culoare și miros, calitate escelentă.

=== Prețul unei sticle 2 coroane. ===

Contra

supărărilor reumatice
este escelentă

Spirtul Reuma

Încercat de alălea ori cu succes.

=== Prețul unei sticle 80 fileri. ===

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás
Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Jucați acolo, unde e norocul cel mai mare la
=== banca Gaedicke ===
pentru că acolo de fapt până acuma au câștigat cele mai multe lozuri principale

și adică:

Premiul cel mai mare **600,000** de cor. cu numărul 62551

câștigul cel mai mare 400,000 de cor. cu numărul 11119. câștigul cel mai mare 400,000 de cor. cu numărul 28916.
câștigul cel mai mare 400,000 de cor. cu numărul 19406. câștigul cel mai mare 400,000 de cor. cu numărul 33464.
mai departe de 3 ori à 100,000, 90,000, 80,000, 70,000 de coroane, de 5 ori 60,000, 50,000, 40,000, 30,000,
25,000 coroane și de 10 ori 20,000 coroane.

Loteria de clasa I. cu concesiunea regală nr. XXI. tragerea primă va fi în

21 și 23 Noemvrie.

Să trag următoarele câștiguri principale: eventual 1 milion de cor. mai departe 600,000, 400,000, 200,000,
de 2 ori à 100,000, de 2 ori à 90,000, de 2 ori à 80,000, de 2 ori à 70,000, de 2 ori à 60,000 cor. etc. etc.

Prețul lozurilor:

Intreg.	Jumătate.	Sfert.	Optime.
12.—	6.—	3.—	1.50 cor.

Banca GAEDICKE, Comandele se pot face cu reîntoarcerea poștei.
Budapest, Kossuth Lajos-u. 11. sz.

CUMPĂRĂTURI DE OCASIE!

Aduc la cunoștința on. public, că am cumpărat prăvălia de porcelanuri și sticlărie a Fraților Gebhart și din cauza greutăților mutate aici, toate articolele ce se află în magazin, precum sticlării, porcelanuri, lămpi, lustre de gaz și electrice, tot felul de articole de podobă, tăcămuri de masă de alpaun și alpaca de argint, vase de tert din nickel ș. a.

le vând cu preț redus

despre ce rog pe on. public să se convingă

Cu deosebită stimă:

Următorul Fraților Gebhart

RAUGH RAIMUND.

Prețuri ieftine!

Mobilierul prăvăliilor și de vândut.

Un talp bere de curte 9 cr.
O halbă 14 cr.

Avis!

Avis!

Cu deosebit respect aduc la cunoștința distinsului public, că
berăria orășenească de sub teatru

am luat-o în arândă

și acea voi ajusta conform tuturor cerințelor moderne. Din ziua aceasta voi avea cea mai excelentă bere de Kőbánya a primei societăți ungurești pe acții așa numită

BERE DE CURTE

apoi vinurile de sub podgorie de cea mai bună calitate. Cuina pe lângă prețurile cele mai ieftine totuși va corespunde cerințelor moderne.

Cu deos bită stimă: **Kánya Géza.**

Un talp bere de curte 9 cr.
O halbă 14 cr.

FRATER és DÖMÖTÖR

cancelaria de arhitectură diplomată

ARAD, STRADA SALACZ GYULA NUMĂRUL 1.

Primește:

măsurarea, regularea, comasarea, parcelarea, orașelor, comunelor, și a domeniilor precum și tracirozarea, plănuirea și construcția terenurilor de pădure și industriale.

Specialiști:

în plănuirea și înființarea regulării de ape și a apaductelor.

Frideric Hönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu orice alte clopote, la turnarea unui și aceluiast clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% al greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de fer ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepș și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Zsellér Imre

Atelier artistic pentru specialitate de ferești de biserică, pictură pe sticlă, pentru părți de sticlă, plumbitor de artă și de mozaic

Budapest, VI., Aréna-ut 124.

Pân' acum s'au făcut în atelierul meu fereștile bisericilor romano-catolice din Bács-Almás, a celei din Nickine, din Grediște, Bácskula și Bodajk, a celei greco-orientale din Ujvidék, la cari mă provoc, ca și la parochii, cari au lucru distins din parte-mi.

Lösch József

fabrică de mașini de agronomie

BÁCS-TOPOLYA

Recomandă

mașina de **HUNNIA** cu două
sămănat **HUNNIA** rânduri.

Fabricație ungurească!

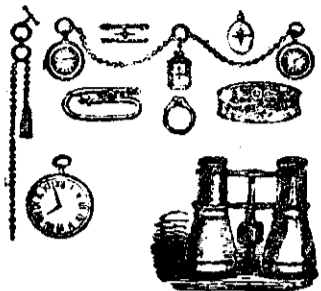
Poftiți și cereți inviațiuni asupra prețurilor.

Sárga János

argintar și pregătitor de obiecte artistice
Kolozsvár, Mátyás király-tér 13.

Telefon nr. 354.

Telefon nr. 354.

Abundant provăzut cu obiecte de aur, argint și petrii scumpe. Pregătește tot felul de lucrări artistice: în aur, argint și altfel de lucrări de artă maginetră. — Schimbări de aur și argint, conform cursului zilnic. — Cu preț curent servim gratuit și franco.

AVIZ! Subsemnatul, cumpărând prima fabrică transilvană de casse de fier și oțel

priv. ces. și reg. a dlui G. Ószy, imi iau voie a aduce la cunoștința prea on. public, că în fabrica mea se eșecută tot felul de **CASSE** și după toate mărimile din cel mai bun material posibil. Cassele de fier și oțel panterate se eșecută după cele mai noi sisteme engleze și americane sigure contra focului și spargerei pentru care dau deplină garanție.

Atrag atenția onor. public interesat a nu confunda fabricatele mele cu alte fabricate, făcute din material slab și prin urmare fără valoare.

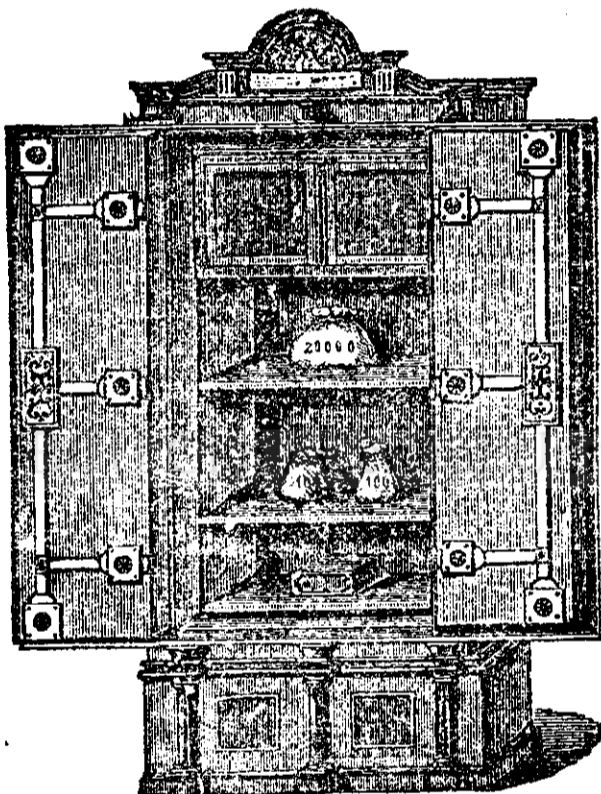
Rugând pe prea on. public pentru binevoitorul sprijin, semnez
cu distinsă stimă:

E. Purece

fabricant de casse

SIBIU (Nagyszeben), Rosennergasse nr. 9.

Cataloge de prețuri la cerere gratis și franco.

Fempel E.

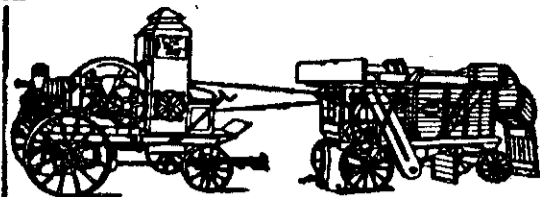
Pancsova.

Eșpediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.: garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tulei, mașini de sfărâmat, teasc de struguri, ș a., ș a.

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.

Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHNS.**

In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, precum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate.

SCHMIDT FRIGYES és TÁRSA.

Atelier de repararea mașinelor și de lăcătușerie, provăzut cu putere electrică.
Nagyvárad, Hattyu-utca nr. 2.

Pregătim tot felul de lucrări, cari se țin de bransa noastră; astfel de exemplu: Lumini electrice, porți de pompă, îngrădiri la bolte de morți și orice lucrări de relief și gustos mod. Prețim apoi și reparam și provedim din nou: tot felul de mașini de economie, instrumente de economie, instrumente de aranjamente de moară, Transmissiuni, mașini de vapor, etc. Acestea din urmă, ca măiestri mașiniști, ce luăm pe răspunderea noastră.

Mai ales punem mare pond pe îmbunătățirea mașinelor de tipografie și mutarea tipografiilor, fiindcă S H M D T FRIGYES, membrul firmei, a servit 11 ani de-a rândul în fabrica de mașini alui Wörner J. és Társa din Rpesta.

Grósz Nagy Ferencz, farmacist DERRECZEN, str. Șaș nr. 8.

farmacia „Arany egyszervu“.

Recomandă medicamente speciale preparate.

Numai există reumă!

Cine vooește să scape de ori ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din reu nitul

Király Balzsam

al cărui efect vindecător recunoscut și de medici.

1 sticlă mare 2 cor. 65 fil. cu îndrumare. 3 sticle mari 6 cor. 65 fil. cu îndrumare, porto franco cu rambursă.

Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai eficace medicament.

Numai există reumă!

MUSTAȚA E FRUMOASĂ!

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSÁG

cea mai bună pentru creșterea și potr virea mustețelor, pregătite din mate ie neunsu o-să. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin postă se trimit numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Pe lângă rambursă gratuit.

Parfumuri de tot felul

cu 1, 2, și 3 cor. sticla.

MEDICAMENT PENTRU VOPSIREA PĂRULUI în culori blond, brunet și negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndeajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înapreste părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., e de ajuns pe un an întreg.

Mare depozit de medicamente speciale din țară și streinătate, articole de lux, bandage etc. etc. etc.

CEL MAI SIGUR MIJLOC DE ÎNFRUMȘETARE e

Crema de față Fáy-féle Arcz-Crém

efectul e miraculos! Infrumșează, întinerește! Cel mai escelent mijloc contra pist uilor a petelor ficat și a tuturor necurășeniilor de față. Un borcan 1 coroană săpunul 1 coroană bucata.

Depozit princ. de exped. Grósz Nagy Ferencz, farm. Debreczen.

O păpușă pentru probă

numai 5 cor. 50 fileri.

Pregătit cu pânză 9 coroane.

Se află la pregătitorul de păpuși de probă

VAJDA SAMU

BUDAPEST, Károly-körut 11. sz.

Mare institut de reparat de păpuși de jucărie.

Preț-curent gratis! Reparare de păpuși!

Vânzare en gros și en detail.

Prăvălie nouă pentru partea de sus a ghetelor.

Am onoare a atrage atențiunea domnilor pantofari
că am deschis cu ziua de azi

o prăvălie pentru partea de sus a ghetelor.

Pregătesc în această branșă din propriul meu material
cu preț moderat, lucru de lux, repede și punctual, pentru
ce mă recomand în atențiunea și bunăvoința măiestrilor.

Cu deosebită stă:

ALTMANN MÓR,

atelier pentru partea de sus a ghetelor.

Strada Boczkó, nr. 2.

Forte-pianuri

și

pianine

vestite în toată lumea,

mechanică engleză,
socapătă cu cele mai
moderate prețuri re-
cunoscută de cea
mai bună măestru-
pian din Viena la
firma

Reményi Mihály

liferantul de muzicalii la academia reg.

în Budapesta, strada Király nr. 58

lângă „Academia ungurească de
muzică”, care acum se edifică.

Reperaturi și stimulări de pian execută pentru capitală
și provincă numai prin cei mai esperti și desteri mă-
estrii și pe lângă garanța cu prețurile cele mai moderate.

Forte-pianuri vechi și folosite le schimbă cu noi.

Mare deposit de harmonii europene și
americane.

— Prospecte gratis și franco. —

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti
Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bise-
ricești, acopereminte pentru altar și obiecte pentru
biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri
bisericești, articoli de aramă și lemn precum
icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru
împodobirea bisericilor în esecutie frumoasă și
după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să
asigur onorata preotime, că voi putea satisface pretensiunilor
celor mai gingașe.

Mașini și biciclete pe rate mici lunare.

Deposit de mașini de cusut de fabrică în Timișoara.

LADÁNYI IZSÓ Temesvár

Belváros, Zápolya-u. edificiul seminarului rom. catolic.

Cont de casă de păstrare la posta reg. ung. și curs Clearing nr. 10.395.

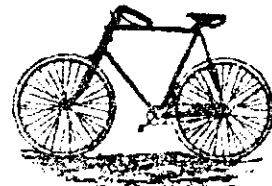
Telefon 577. Adresa de telegramă: Ladányi Izsó

Deposit de mașini de cusut, de brodat, de biciclete, de
biciclete cu motor și de părțile lor ticonetutive.

Mașini de cusut Singer, cu mocii rotunde, Ceorul
Borbib (Zentral Bobin) Wheeler-Wilson cu sulturi
elastice, de familie și pentru măestri.

Asortiment mare de mătusă de brodat
cu mașina.

Deposit din fabricatele fabricilor Kast și Gasser de
mașini de cusut, și ale lui Sander și Graff de mașini
de brodat. Stabiliment propriu de reparatori pentru biciclete.

Distins cu medalia de aur la expoziția universală din
— — Timișoara în anul 1907. — —

Cel mai mare atelier de corsete al industriei
casnice din Ungaria de sud.

LAMPÉL REGIN

Temesvár-belváros Zápolya-utca 1.

Filiala: Szatmár-németi.

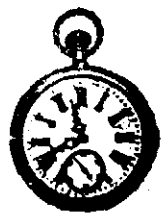
Depozite de modele pentru comandă: Nagy-Becs-
kerec, Zilah, Gyulafehérvár, Lugos, Nagybánya,
— — Petrozsény. — —

Recomand corsetele mele după măsură, lucrate
după industria de casă în atelierul meu fașon și
esecutarea cea mai modernă, precum și dreptiitoare corsete și
bandage de pânze tot așa și corsete pentru fâșii neproporțio-
nate lucrate, după precierile igienice. S: efectueșe preparaturi,
— — curățituri și transformări. — —

IULIU ERŐS

SIBIU (NAGYSZEBEN).

Noutăți în toate soiurile de oro-
loage, juvaere, articoli de aur
și argint, cadouri de nunta și bo-
tez, inele de fidanțare gata, cercei,
lanțuri de oroloage, brățare, uten-
siliu pentru biserici și masă, obiecte
de lux de toate soiurile în aur și
argint.

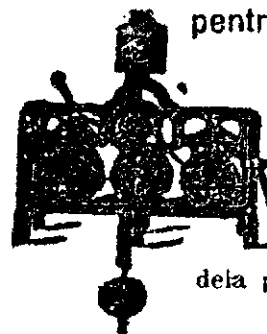
Fiecare obiect de aur sau argint e examinat oficios și proba oficioasă vizibilă
exact, afară de aceea se garantează în scris, că obiectul e veritabil. Trimitere
numai cu ramburs.

! rețourante ilustrate la cerere gratis și franco.

Ceasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, lo-
cuințe private

regulează și aranjază mai favorabil,

MÜLLER JÁNOS

succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage

BUDAPESTA,

VII., Csömöri-ut 50. (casa proprie).

Cataloge și specificări de prețuri trimite gratis și franco.

Prețuri moderate

HOTELUL CEL MAI SPLENDID ARANJAT, RESTAURANT și CAFENEA. — In centrul orașului.

Központi Szálloda — Hotel Central

Telefon 39L. ARAD Telefon 39L.

LOCUL DE STAT A TRANVAIULUI.

Luminare electrică, telefon, băi, cafenea, grădină, mâncări franceze și ungurești.

Comande pentru prânzuri sau cercuri familiare, sau pentru nunți se fac în modul cel mai prompt; afară de aceea saleturi acomodate pentru diferite soci tăi sunt la dispoziție în toată vremea

SALA DE BAL.

Cele mai escelente vinuri de podgorie, Rajna și Bordeaux. — Tot felul de sampanie din țară și străinătate

Sprrijinul on. public îl cere cu toată stima

Ronai János, hotelier.

Serviciu escelent!

MOȘTENITORII LUI

TAGÁNYI ISTVÁN

ȘI KISJOLSVAI SZABÓ ISTVÁN

proprietarii de vii de deal

=== își vind ===

VINURILE

din regia proprie exclusiv de Mădierat, Miniș și Barațca, vinuri albe și roșie de masă, de desert (aszu)

în Arad, strada Batthyányi nr. 24

în localul anume aranjat pentru acest scop și le espediază în butoie sau buteli în loc sau în provincie.

Catalog specificat de prețuri se trimite la
=== dorință imediat. ===

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

TURNATORIA DE CLOPOTE

Fabrica de scaune de fer pentru clopote - - alui

ANTONIU NOVOTNY

TIMIȘOARA-FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dînsul inventate, și premiate în mai multe rinduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibraire mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toace de metal. — Preț-curanturi ilustrate gratis.

Inștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public din loc și jur, că în locuința mea din strada Bercsényi, nr. 8 Arad efeptuesc tot felul de

planuri de zidărie

pe lângă prețurile cele mai reduse.

Insemnez că în urma praxei mele continue de 32 ani, mă nizuiesc ca în totdeauna să câștig îndestulirea onoratului public doritor de a zidi. Nu sunt membrul nici unei societăți și tot felul de zidărie o efeptuesc cât mai corând.

Cerând sprrijinirea, sunt cu profundă stimă:

Horváth József, măestru zidar.

Fontat în 1868.

TEUTSCH GYULA

Prima fabrica dîn Brașov

de mașini, pompe de stins focul și tot felul de articole de alamă, institut pentru nichelare, magazin de biciclete, mașini de cusut și mașini agricole

Brașov, str. Bolonya-vasut Nr. 9.

- - PROSPECTE - -

despre pompe de apă trimite gratis și franco.

Telefon-Nr. 122.